

6
MÄ
BER
6

ROMAN

N^o

12

Rootsi kuningas Gustav V

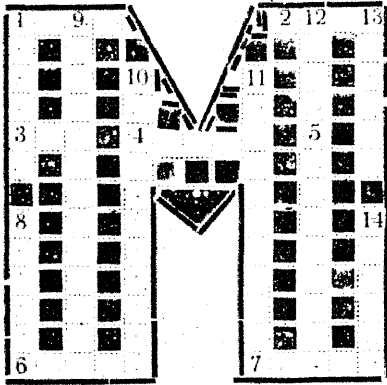
KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

Hind 40 senti.

Mõistatus

Nr. 12 (174).

Kokkuseadnud: E. Wazdemann.

Sõnade tähendused.

Wärsakult paremale:

1. Osa laewast.
2. Peipsi siig, kala.
3. Takistuse mõõduüksus.
4. On see, kes ei tea midagi.
5. Tuntud riigimees.
6. Linn Euroopas.
7. Uskumatu, mitte islamiusuline.

Ülalt alla:

1. Osa wõimlemise riietusest.
8. Taimestik.
9. Roheline wärw.
10. Teatud kombinatsioon.
11. Raadio saatejaam.
12. Erikaelsus.
13. Tuntud Eesti ooperi laulja.
14. Lind.

Lahendus ilmub „Ro maan“ Nr. 15 (177).

Mõistatuse lahendus

Nr. 9 (171)

	22	29	6	25	
30	7	26	23	28	5
21	48	39	4	43	24
8	31	44	27	38	3
47	20	49	40	45	42
32	9	46	13	2	37
19	50	1	36	41	16
10	33	14	17	12	35
	18	11	34	15	

Alates Nr. 1 saame ratsamehe kõnnaku abil järgmise meie ajakirja toimetaja P. Grünfeldti luuletuse:

Tuulekone, lehwi sa
 Üle maa ja mere,
 Näed sa öie öitsewa
 Ütle talle tere!

Teata, kodukoldeke
 On nüüd minul walmis,
 Puln alugu puhtasti
 Seisab juba salmis.

(P. Grünfeldt.)

Imestamisväärt odawasti, kergesti ja **puhtaks** pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

ühes sellega pikendate ka **pesu wastupidawust**, samuti **söögi- ja kööginõud** ning **mustad ja raswased käed saawad imestamisväärt kergesti puhtaks** Nõudke igalpool.

Pealadu: Tallinn, Suur Pärnu maantee, nr. 48.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Zane Grey: Wiimse meheni. — Wilhelm Jensen: Karin. — Georg Bayer: Sõit õudu. — Clara Hunnius: Jaaniwõlu. — Friedrich Nietzsche: Nõnda rääkis Zarathustra. — Lafcadio Hearn: Ubazakura. — Kurt Miethke: Preili Mo abiellub. — Jakob Liw: Laulu wõim — Kurt Martin: Prokuröri tütar.

Nr. 12 (174)

Juuni 1929

VIII aastakäik.

Wiimse meheni.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaan.

12

Kuristikü seinad olid punasest kivist. Ta laius oli maewalt kolmkümmend meetrit. Kui Jean edasi astus, laienes kuristik ja muutus mefistikumaks. Ta nägi läbi puude, et kaljusein moodustas kaare, mille taga näis olewat wäike lagendik, ümbritsetud tihedast wõsast ja ülerippuwatest kaljudest. Ta kartus muutus hirmuks. Ta ei leia eht kohta, et ronida neid karedaid kaljusid mööda ülesse. Raskesti hingates peatus ta uuesti. Seisuford muutus kriitiliseks. Ta haaw oli uuesti walutama haanud. Ja une ning rahu puudus, wilets toit, Queeni pitaldane taqaajamine ja mee-leheitlik hirm enese pärast olid teda niiwõrd nõrgestanud, et ta enam aimustki jõupingutust wälja ei kawatunud. Ta kawal mõistus kaalus kõiki edusid.

Kaljumuuri ja lehestiku wari, kui ta pudenewate kiwide segane labürint tahtisid wäljawaadet ja ta kumistas peaaegu maja wastu, mis oli kolmest küljest hästi kaitstud ja mille esikülga waatas wäikesele, lagedale raiendikule. See oli wana, wilets hoone, nagu paljud teisedki, mis seisid kuristikludes. Ta lähenes ettemaatlikult, waatas ümber murga. Esimesel, kiirel pilgul näis maja juba aastaid tühi olewat. Kuid Jeanil polnud aega teist pilku majale heita. Kabjaplagin kaljusel pinnal tõi taqasi endise segase tundetormi, mis teda maewalt tund aega taqasi põgenema oli pannud. Ta

leha tuksates õuduse tahtmatu impulsi all, kuid ta walitfes ennasti wägijä. Taqasipööbrimine oli hädasohtlik. Edasijooksinine saatuslik. Peitmine oli ta ainus lootus. Jätk lähemale tuli kabjaplagin. Weel filmapilgu walitfes Jean enesekaitse loomusummi üle. Oli peaaegu wõimatu end ohjes pidada ja mitte minema tormata. Ta peletas selle primitiivse, loomuliku tunde ja libises maja esiküljele.

Siin nägi ta, et esimese maja taga seisid teine. Ta seisid ukse ees ja tahtis parajasti sisse waadata, kui kabjaplagin ja hääled suures läheduses talle teatasid, et ta ei tohtinud sekunditki kaotada. Läbi õredate puude nägi ta liikuwaid, punaseid esemeid. Hobused. Ta läks uksest mööda, ta teraw nina haistis kõdunenud puude lõhna ja liihida pilguga nägi ta lagedat musta sawipõrandat. See blokmaja oli kasutamatu.

Jean seisatas — heitis kiire pilgu üle öla. Ja esimene, mis talle silma puutus, oli redel ukse lähedal, seina külge kinnitatud. Tee wiis pööningule, mis, pime ja warjukas, üle poole maja ulatas. Aetud wastupanemata impulsi, ronis Jean redelit mööda üles. Ülewal walitfes pime öö. Kuid ta roomas üle pallide, pööras pea awause poole, sirutas jalad wälja ja jäi wailfjelt lamama.

Silnapilk, mis näis kui otqata, lõppes kabjaplaginaga blokmaja ees. Jeani kohawad

fõrward kuulsid kannuste kõrinat ja raskete meeste-
saabaste sammu.

„Ho, armsam, nüüd oleme jälle kodus,“
ütles jaha, wenim, pillaw tehhaslase hääl.

„Kodus! Kus sõna Teie suus, Colter!“
oli tõe wastus.

Jean tuisatas. Weri seisatas ta joontes.
Aratundmise filmapilgul peatas ta südameleööf.
Ja aeglane, lümmatav surwe haaras ta rinda,
hiilis kõrgemale, et püüaks ta kõri.

See naisehääl oli Ellen Fõrthi hääl.

Ta oli sattunud Fõrthi jalga peidupaika.
Wali saatus oli neile Isbelitele ja Fõrthidele
osaks saanud, keda oli tabanud surm. Kuid
ükski kannatus, isegi Queeni kannatus, polnud
midagi võrreldaw selle meeletuliku piinaga,
mida Jean nüüd pidi kannatama. Ta oli ar-
mastanud Ellen Fõrthi imeliselt ja põlanud
kurja laimudust, et uskuda ta puhtusse. Ta oli
armu heitnud ta isa ja ta enda peale. Ta oli
Isbelite asjale kahju saanud, selle eht isegi
lahtuda lastanud. Ta armastas Ellenit, mee-
heitliselt, surematult, kuigi ta oli kuulnud ta
eneise huultelt, et ta oli kõlwatu — armastas
teda seda rohkem, mida enam ta oli tunnud
Elleni hirmsat häbi. Ja temale — wiimasele
Isbelile — oli osaks saanud kõige julmim
saatus — sattuda püütud rotina lõssu; ta pidi
kuulma ja eht isegi nägema, kuidas Ellen Fõrth
oma pillawad sõnad teoks tegi. Jeani tahe, ta
wanne, ta usk, ta weri pidid näitama, et ta
tahtis olla wiimane mees Fõrthide ja Isbelite
sõjas. Kuid kas võis ta rahulikult lamama
jääda, et kuulda ja näha kõike seda, — kuna
tal oli ju weel nuga ja käsi?

N e l j a s t e i k k ü m n e s p e a t ü k k.

Siin kajas nahtsete sadulate langemine peh-
mele murule ja hobuste trampimine.

Jean kuulis krabinat maja ukse taga ja siis
waljut koputamist puuseinale. Häälletult liigut-
tas ta pead, et pallide prao wahelt alla waa-
data. Ta nägi särawat püssi, mis nõjatus wastu
uksepostile. Siis tumenes uks. Ellen Fõrth istus pika,
wäsinud õhkega ukeläwele. Ta wõttis sombrero
peast, walgus langes ta lokilisele blondjuuksele,
mis rippus sisetud palmikus alla. Ta ettepoole
kummarduw kufal säras soojas, kuldsees pruun-
nis. Ta kandis halli, määrdunud ja käristatud
pluusi, mis kitsat ta paendurwate õlgade ümber
istus.

„Mida tahate alata, Colter?“ küsis ta äkki.
Ta hääles oli kõla, mida Jean polnud kuulnud.
See tuisatas läbi ta meelte jääse tarretuse.

„Me jääme siia.“

Kannustatud saabaste kõrin järgnes sellele
wastusele.

„Ei, mina siia ei jää!“ seletas Ellen. „Kui
järele mõtlen, kuidas onu Tad siin suri — ükski,
abitult — siis waewab mind meeletude!“

„Ho, olgu nii, et see on teile wastik . . .
Aga mis peame siis tegema?“

Järgnes pikk waitus, mida Ellen ei katkes-
tanud.

„Somers ja Springer pole weel tagasi.
Antonio on kadunud. Tont teab, kus nad on.
Du weriseid jälgi taga ajamas — ei tea, kas
Queeni wõi Isbeli omad?“ Ta kehitas õlgu.
„Nii kaua, kui me ei tea, mis on juhtunud,
jääme siia. See on kõige parem peidupaik kogu
ümbruskonnas.“

„Mina — pean siia ükski teiega jääma?“

Kõla näis neiu sõnade mõttele wastu käi-
wat. Jean peatas hingamise. Ta wotas katas-
troofi, et Ellen Fõrth wõtaw wastu Colteri
ettepaneku. Kuid sügawal Jeani wiletsas süda-
mes elas midagi, mis ei tahtnud surra. Sõnad
seda tappa ei wõinud. Kui piinarikas oli neiu
waitimise filmapilt! Kui hirmsasti selgus talle,
et ta hing, kuigi mõistus ja kirg uskusid neiu
äraandlikke sõnu, et ta hing neid polnud usku-
nud!

Kuid Ellen Fõrth waitis. Mõtlemalt las-
kus ta blond pea rinnale.

„Mis on teile juhtunud, Ellen?“ jattas Colter.

„Kõik wiletsus, mis wõib tabada naist“,
wastas neiu mahasöödukt.

„Noh, nii ma seda ei arwanud“, ütles Col-
ter rahustawalt. „Ma ei taha salata, et te elu
polnud lõbus. Halb lugu. Teie isa ei kõlwanud
palju . . . aga ma ei mõista, miks te nii äkki
muutusite.“

„Seda usun ma küll“, wastas Ellen. „Wae-
ne Jumal, kes teid on loonud, on teie juures mi-
dagi unustanud — hinge — et mitte welda
tunded.“

Colter naeris pikka, wenimat naeru.

„Ho, nagu soowite. Aga kui kaua tahate
ennast weel niiviisi ülewal pidada?“

„Kuidas?“ wastas Ellen terawalt.

„Noh, see mänglemine?“

„Ütlejin teile, Colter, et peate mind rahule
jätma.“

Ellen kehitas õlgu, tõusis aeglaselt, haaras
oma wäikese püssi, pööras ümber, et majja
minna.

„Tooge minu pakk ja tekid siia.“

„Muidugi“, wastas Colter heas tujus.

Jean nägi, et Ellen Fõrth pani püssi praosse
kase palgi wahele ja siis aeglaselt ümber pöö-
ras, selg wastu seinale. Nüüd tundis Jean ta
ära ja arwas, et ta teda siiski ei tunne. Neiu
päewitunud nägu oli küpsemaks ja wanemaks
muutunud. Jeani murim pill, ta luuraw mõte

olid midagi oodanud, ta ei teadnud isegi, mis — waljuid jooni, möödunud ilu, libedat, muutunud ilmet, mis oleks olnud kooskõlas neiu saatusega. Kuid ta oli walesti arwestanud. Küll wõis seal märgata wäikest muutust, kuid ilu oli jäänud. Elleni punased huuled olid kergesti awatud. Ta mõtlewad silmad, kindel pilk sirgejoonelistele kulmude all, särasid tumesiniselt ja imelisel alatises, kirglikes walguses.

Jean, kes neelas armastatud nägu täis ahnelt hoolt pilkudega, ei mõistnud mitte kohe Elleni ilmet. Ta nägi Elleni näojooni, mis tal alati meeles olid olnud. Kiiresti aga märkas ta Elleni ilmet naise sünge, piinatud ilmega, felle jõud on raugemas. Käristatud pluusi all hingas neiu rind. Ta hoidis käed puusas. Ta kuulata, ootas seda kõrisewat, aeglast sammu. See tuli; ja nüüd muutus Ellen. Ta oli naine, kes peitis oma tõsiseid tundeid. Ta tardunud olef lödwenes ja tugew, sünge, wihane pilk näis ta filmades kahmatuwat.

Colter ilmus uksele waibarulli ja pakiga.

„Heitke nad siia nurka“, ütles Ellen. „Teil pole waja sisse tulla.“

Need sõnad wihastajid meest. Ninsa, pika sammuga astus ta üle läwe majja ja heitis waibad Elleni jalgade ette. Siis istus ta aeglaselt uksele maha, nagu Elleni poole. Ühe käega wõttis ta sombrero peast, nii et see õue langes, ja teisega wõttis ta ülemisest westitaskust wäikesse tubakakoti. Lakkamatult waatles ta Ellenit. Walgusel, mis paistis nüüd uksest, nägi Jean Colteri nägu; ja see waade tekitas temas kirgede mõllu.

„Ho, Ellen, arwan, et asja kohe joonde ajame.“

Ühes käes tubakakott, teises paber, hakkas Colter wilkat rullima. Aga pilku ta Ellenilt ei pööranud.

„Jah?“ küsis Ellen Jorth pahatujuliselt.

„Tahan asju jälle nii näha, nagu nad olid enne, — ja weidi paremini weel.“

Paberõsipaber wärises Colteri sõrmede wahel.

„Mis see tähendab?“

„Te teate, mis ma arwan.“

Hääl ja liigutus lödwendasid selle mehe enesewalitsjemist.

„Ma ei tea seda. Paremini rääkige awalikult!“

Rööwliis olid selged, hallkollased filmad, selged nagu kristall, ja äkki tantsiisid neis wäikesed, tulised täpid.

„Wimane kord, kui teid piutusin, sain teilt kõrwakiilu. Ja see walutab ikka weel.“

„Te saate jälle kõrwakiilu, Colter, kui mind puudutate“, ütles Ellen. Ta kulmud läksid süngelt kortsu.

„On see tõsi?“ küsis Colter raske rõhuga.

„Muudugi.“

Nähtawasti oli Colter selle seletusega rahul. Uskmatu segadus, mis oli wõistelnud wihaga, kadus ta näojoontest.

„Mina, eesjel, armastin, et sa mind armastama hakkad“, seletas ta liigutusega, millel ei puudunud teataw wäärilikkus. „Et sa mulle waremalt kaela langesid, ei tähendanud mulle niigi palju.“

Rööwlii sõnu kuuldes tundis Jean Isbel jäisi, piinarikast wärinat hinges. Ta sul.s filmad. Oli kaua kestnud, enne kui tuli ta unenäo lõpp, nüüd oli see jüstki käes. Wilkaw hää — nagu õnes tuul — kõlas ta südame tühjas, tontlikus ruumis, milles oli elanud kindel usk.

Ellen hakkas kõnelema, waljusti ja terawasti ja Jeani imelisel kohawad kõrwad ei kuulnud ta esimesi sõnu.

— — Teie! . . . Ma pole teile iialgi kaela langenud ja seda ei sünni iialgi.“

„Dhoo, tüdruk. Me ei taha lugeda suudlusi, mis sulle olen annud.“

„Jah — kui ma end kaitsta ei wõinud, kui olin nii nõrk ja nii meeleheitel, et millestki enam ei hoolinud!“ ütles Ellen ägedalt.

„Ah! Sa armad, et see enam wõimalik pole?“

„Seda ma arwangi, Jim Colter!“

„Küll me näeme, küll me näeme“, jatkas Colter; sõnad tulid waewaliselt ta huultelt.

„Kuid mis sa jutustad, on huwitawad uudised. . . Daggs näiteks — Daggs polnud sulle midagi?“

„Mitte rohkem kui teie“, ütles Ellen pahatujuliselt. „Ta jooksis mulle järele — ma olin laps.“

Ellen lastis pea langeda, mõtlewalt waitides. „Ja sa tahad, et ma seda usun?“ küsis Colter pilkawa naeruga.

„Bah! Mind ei huwita, kas teie seda usutel“

„Kuidas oli lugu Sim Bruce'iga?“

„See narr! . . . Kes ainult poolenistigi mees on, peaks teadma, et Bruce walekas.“

„Ho, Sim hooples tuhat korda, et oled tema armisam. Ja ta polnud tagasihoidlik, kui kirjeldas meile sinu magusa armastuse üksikasjul!“

Ellen waatas uksest wälja, üle Colteri pea, nagu pakuks mets talle lohutust. Ta tundis nähtawasti rohkem, kui tuli ilmsiks mehe aeglastes sõnades, ta lohasas ülewalpitudamises. Elleni huuled surusid endid kitsaks, õhufeseks jooneks, nagu tahaks nad warjata oma wärisemist ja nagu tahaks nad Elleni ägedat keelt peatada. Jean, hingetult kuulates, waatas iseeni tuhatkordsest teritatud meeltega. Weel ei kartnud Ellen Jorth seda meest, kuid ta kartis seisukorda. Jeani jüda oli lõhkemisel. Kõik näis temas ole-

wat ainus kaos — weendumuste ja usu rufuhumil. Koif näis olemat petlik. Ta pidi warsti ärkama sellest painajalikust unest.

Colter asteldas milka kallal, mille oli unustanud. Ta rullis seda, süütas ta, pea mõtlewalt alla wajunud, ja kui oli esimene suitsupilwefese õhku saatnud, waatas äkki üles näoga, mis oli wali kui kivi, filmadega, mis olid külmad kui teras.

„Ho, Ellen — kuidas on lugu Jean Isbeliga — meie indiaanlasega, kes sind nii sõbralikult kaifutas!“ ütles ta wenitawalt.

„Jumal needku teid, Jim Colter!“ ütles Ellen mihaselt. „Tahaksin, et Jean Isbel uksest jisse astuks — redelid mööda alla tuleks! Ta tappis Greaves'i, sest et see mees mu nime laimas! Ta tapaks ka teid teie ropu laimuse pärast. Ja ma näeksin seda heameelega, heameelega! Teie waletaja! Te walefaste mulle mu isa surmast. Ja ma tean, mispärast. Teie warastafite mu isa kulla . . . Ja nüüd tahate mind faada — nüüd ootate, et teile kaela langen. Laske enesele öelda, Colter: Ma pole see, kelleks mind peate! Ma pole fergemeelne uulitfatiidruk, kelleks te mind oma waledega olete teinud . . . Olen Forth, ah! Mul pole kodu, sugulasi, sõpru! Olin huumitud elama rööwlite seas — langenud inimeste seas nagu teie ja Daggs ja teised. . . Kuid ma jäin puhtaks! Kuulge! Olen puhast — ja Jumal aidaku mind — isegi teie oma alatusega ei wõi mind määrida!“

Colter ajas enese püsti ja ta lodew olef oli kadunud.

Kadunud oli ka Jean Isbeli tagasihoidud, jääne hirm, ta palawa aju külm tõke — kadunud walges, elawas, leefinas tules.

Hääletult tõmbas ta noa ja luuras nüüd metfkaasi filmadega. Silmapilgul, mil Colter astuks pööningu ääre lähedale, tahtis Jean ta peale alla karata. Kuid Jean pidi ootama. Colteril oli rewolwer puusal. Talle ei wõinud ta anda wõimalust tuleriista tõmmata.

„Ma! Sulle meeldiks, kui Jean Isbel siia jisse tormaks, he?“ küfis Colter. „Noh, kui mul oli weel wähegi kaastundmust sinuga, nüüd on see otjas.“

Ta piff käewars firgus, nii kiiresti, et Ellenil polnud aega liigutada. Colteri käsi haaras ta õlast, nii et Ellen läbi poole ruumi warus; ta pluusi warukas jäi Colteri pihku. Ahtides sirutas Ellen mõlemad käed wälja, et end kaitsta, kui Colter uuesti ta poole astus.

Jean oli poolenisti tõusnud, piitsutatud peaaegu taltsutatamatust ihast ühe hüppega kõit kaalule panna. Kuid laugus oli liig suur. Colter, kuigi oli pime ümbruskonna suhtes, kuuleks

teda ja näeks teda õigel ajal ja ajaks ta kawafufe luhta. Wärisedes nagu haawaleht langes Jean tagasi, filmad uuesti surutud praole pallide wahel.

Ellen ei taganenud, ei karjunud, ei liigutanud. Iga ta keha joon tõendas mõitlusejulgust ja ta filmade kuum jädelus oleks wähem-tundetule inimesele hoiatusfeks olnud.

Colteri tugew käsi haaras Elleni pluusi. Ta ei katsumud neiu kinni hoida wõi enefe poole tõmmata. Selle mehe lahtipääfenuid kirg ihkas wägivalda. Winsa, metfiku haarega rebis ta Ellenil pluusi seljast ja paljastas neiu walged, ümarifud õlad.

Wapustatud rööwli hirmsast ägedusest ja wägivallast, langes Ellen põlwilt, kahwatul näol, päranikestud filmil, ja katsus ristikätel oma paljast ihu katta.

Sel silmapilgul kõlas kiire kapjaplagin kalfusel teel, mis Colterit peatama sundis.

„Kurati!“ hüüdis ta. „Kes seal on?“

Wihase liigutusega heitis ta Ellenile pluusi tüki näkku ja ruttas uksest wälja.

Jean nägi, kuidas Ellen pluusi kinni püüdis ja end sellesse mäsfiida katsus, kuna ta jõuetult seina wastu langes ja ukse poole waatas. Kabjaplagin jäi wait.

„Jim — pörgulifud midifed!“ hüüdis ähkiw häälel.

„Ho, Springer, soowifsin, et sa oma uudestega pörgu kaitks ja nalja ei rikuks“, wastas Colter jahedalt.

„Mali? Bah! Sa unustad kohe armsama. Lase mul ainult — hinge tõmmata.“

„Kus on Somers?“

„Du wifst haawatud — kui mu filmad mind ei petnud.“

„Kus ta on?“ karjus Colter.

„Seal pööfastes, mäekunfa taga. Mul polnud aega järele waadata, kui halwad ta haawad on. Kuid tal on mitu kuuli kehas.“

„Antonio?“

„Ara jooksnud, see määrdinud mehhiplane.“

„Ah! Ja Queen?“ küfis Colter peale paljutulewat waitust.

„Surmb!“

Waitus, mis nüüd järgnes, oli täidetud põnewusest, mis Jeani külmaks tegi. Ta nägi, et Ellen enefe üles ajas, neiu parem käsi jurus pluusi riimale, teise sirutas ta wälja ja niiwifsi wanus ta peaaegu hullumeelse ilmega ukse poole.

„Ho, kõnele“, kästis Colter karedalt.

Pole palju jutustada, Jim, pole palju jutustada, kuid asi on kurallifult hull . . . Somers ja mina wõtfime Antonio kaasa. Ta jättis naise lammaste juure. Ja me sõitfime kuristifku mööda üles, ronifime mäeharjale ja lätfime sealt

suures ringis jälle tagasi. See oli meie metood järgi otstida. Ja seal üleval leidmine surmud Queeni; ta istus puu najal, täitsa kaitsematu. Kõige weibram waade, mida ja näha võid! Meetud revolvrifangelane oli maha istunud, et Jäbelit oodata, kes teda taga ajas — nagu me koge arvasime — ja seal oli surm ta kätte saanud. Ta polnud veel külm, kui ta leidmine... Somersile tuli nüüd kaval mõte. Ta toetas Queeni vastu puud ja sidus revolvrri ta kätte külge — ja Jim, kõige naljakam kogu loos — Queeni revolvrri olid tühjad! Meis polnud ainustki padrunit! Me olime üllatatud. . . Noh, ja siis peitsime end künkale, umbes kolmkümmend meetrit eemale. Hobused jätsime padrifusse. Ja nii ootasime kunnis kaua. Lõpuks aga tuli meie indiaanlane. Ta oli liig kaval. Ühe sõnaga — indiaanlane! Ta ei läinud üle lagendiku, waid hüüis ringi. Ja siis näeb ta äkki Queeni. Suurepärase waade. Weidi aja pärast seab ta pääsi laskewalnis ja astub otsekohe Queeni poole. Nüüd tahtsin ma lasta, oleksin wõinud ta maha lasta. Kuid Somers ütles, et pean ootama, kuni asi on kindlam. Siis, kui Jäbel seisis Queeni kõrwal, oli ta poolenisti puust warjatud. Ja ma ei wõinud kauemini oodata, ma lasin. Ma tabasin teda ka. Me hakkasime kõik lastma. Somers oli nii rumal, et end näitas ja Jäbel mõttis ta märklauaks. Tühjendas oma kuulide tagawara. Ja siis äkki — lõpp. Kui nägin tega jookawat, teadsin, et ta oli padrunit ära tarwitunud. . .

Springer peatas ja tõmbas hinge.

„Noh, mis edasi? Ma ei saanud Jäbelit enam kätte. Me ratsutatakse talle järele. Antonio põgenes. Ja Jäbel peab olema läheduses — waga suures läheduses — läänepoolses metsas, peideldud pöösastes, raskest haawatud, kui taipan weibigi were wärwist.“

„Ho, see on tõesti hull,“ hüüdis Colter.

„Mis peame tegema, Jim,“ küsis Springer ägedalt. „Kui oleme kawalad, siis wõime ta kinni püüda. Ta on wiimane Jäbel.“

„Nohkem, seltsimees. Ta on wiimane Jäbel Jäbelit salgast. Kui näitad mulle werd ta jälgedes, otstin ta üles.“

„Edasi!“

„Jäta hobune mulle ja mine ees,“ ütles Colter karedalt. „Mul on veel asju õiendada.“

„Haha! . . . Kui sa usud, et seda Jäbelit üfsi taga lähen ajama, siis ekjüd. Kas ei jätaks ja tüdrukku seni üfsi, kuni sellest mehest lahti oleme. . . .“

Ta hääl muutus ebaselgeks, aeglaselt kaugeksid mõlemate meeste sammud.

Jean oli kõrwa äärmiselt teritanud, et mitte kaotada silpigi nende kõnest, kuna ta pilk puh-

kas Ellenil, kes seisis ukse kõrwal. Meie keha iga joon tõendas põletawat põnewust. Ta püstitis pea uksest wälja. Äkki tõmbas ta selle tagasi, pööras näo poolenisti kõrwale, tõstis aeglaselt walge kääwarre. See oli pahem ja ta kandis Colteri sõrmede järgi.

Ellen hingeldas. Ta silmad laienesid. Nad puhkasid kael, millega ta oli hoidnud redelit kinni. Käerandmel oli helepunane wereplekk.

Jean Jäbeli süda tegi kramplikku hüppe; ta teadis nüüd, et ta ronimisel redelile werised jäljed oli jätnud.

Elleni nägu kahwatus, ta silmad läksid mustaks, laienesid piiritumas inestuses; mõtted tormasid ta peast läbi ja äkki tardus ta ilme äkilises hirmus. Sel filmapilgul oli ta mõistus ühendanud were redelil Jean Jäbeli põgenemisega.

Ellen seisis mõned sekundid liikumatult ja siis leegitses ta silmis tume leek, arusaadam ja siis arusaamatu, kuna ta pilgud redelit mööda üles ruttasid. Kuigi ta midagi ei näinud, teadis ta kõik. Imelik muutus tekkis ta näo joontes. Jeani kõris oli kibe walu. Negajalt pani Ellen werise kae selja taha, kuna ta teifega ikka weel käristatud pluusi rinnale surus.

Colteri lohise, kõrise wamm lähenes uksele. Ja näis nagu oleks elustawa, kirgliku elu imelik puhang Ellen Jorthi hinge puuditunud. Jäbel ei osanud seda wäljendada. Naise julgus oli olnud talle tundmatu.

Ellen toetus seinale imeliselt pehmes olekus, nagu oleks teras ta kehas sulanud. Ja kui Colteri kõrge wari läwale langes, tundis Jean Jäbel, et waatas walutawate filmadega ja uskumatult seda naist, seda naist, kes mõne sekundi jookful oma oleku muutmisega ta meeled segamini ajas. Ta nägi, kuid ta ei osanud mõista.

„Jim, kuulsin kõik, mida Springer jutustas,“ ütles Ellen.

Ta ilme pani Colteri jahmatama ja ta hääl näis Colterit wapustawat.

„Noh, ja mis järgneb sellest?“

Colter peatus, teine ta jalgadest oli üle läwe tõstetud. Süngelt ja umbusklikult uuris ta Ellenit.

„Ma kardan,“ jostistas see.

„Mida? Mind?“

„Ei. Teda, Jean Jäbelit. Kui ta Teie tapab — mis saab siis minust?“

„Ho, wõtku tont! Mis on sulle pähe tulnud?“

„Jim, Jim, meel mõne minuti eest wihtasid Teid,“ ägas Ellen. „Nüüd aga — nüüd, kui see Jean Jäbel on läheduses — warjatud — luuramas, et Teid tappa — Teid ja wõib olla ka mind — nüüd ei wihta ma Teid enam...“

Wtiste nu ära.“

„Julgus kadunud, tüdruk?“

„Mu Jumal! Kas Te ei mõista mind, Colter?“ palus Ellen. „Kas Te mind ära ei taha wiita?“

„Muidugi, muidugi, üsna pea,“ vastas Colter pilkavalt. „Kuid te peate veel tükk aega ootama, kuni olen laskinud sel Isabelil filmad peast.“

„Ei, ma ei või oodata! Võtke mu ühes... Ja ma tahan hea olla — te võite minuga teha, mis tahate.“

Colteri pikk kuu tufatas; ühe hüppega oli ta üle läwe, seisis ähwardavalt Ellen Jorthi ees.

„Olen ma hull või oled sina hull?“ ütles ta tasase, kareda häälega. Ta tume, kondiline nägu ilmutas piiritumat inestust.

„Mõtlen seda tõsiselt, Jim,“ sosistas Ellen, astus lähemale, kahwatu nägu tõstetud, filmad seletamatud saladuslikes läikes. „Mul pole sõpra peale teie. Tahan teile kuuluda... Mis teeb see? Kui mind tahate, võtke mind — võtke mind kohe — ennekui enda tapan.“

„Neetud, Ellen Jorth, mõni aji pole ses ršjas õige. Mispärašt sõimasid ja mind kõige aopemate nimebega?“

„Olin wiiane, olin närwiline, tahtsin olla üfji.“

Colter raputas umbusklikult oma kulli-ilmega kõhna pead, ja ta terav pilk uuris Elleni näojooni.

„Kusagil peab olema midagi, mis on wale, kusagil on wale,“ ütles ta raske häälega.

„Kas võin rohkem teha, mees?“ hüüdis Ellen põlglikult.

„Ei. Aga see on wale. Sa tahad mind meelitada, et su fiit ära wiin, — ja fiis teed mulle pika nina. Jumal teab, mis ja mõtled. Naifed waletawad kõik.“

Nähtawasti ei tahtnud ta miski hinna eest seda imelist muutust uskuda. Tal oli inimese ilme, kes kõigub wiha ja armastuse wahel, kelle armastus nõuab wastuarbastust, kelle waen aga nõuab tõendusit naife alanduseks. Mitte Elleni andumise tõendusit, maid ta häbi tõendusit!

Colteri sügaw langus ihkas Elleni taolist neidu. Ta mõis ta ilu jalgabega tallata, kuid teda ei pehmendanud selle naife arusaamatu mõistatus.

Ja mis sel filmapilgul Ellen Jorthi hinges sündis, mida ei mõistnud Colteri sünge, teraw mõistus, jah, mida isegi Jean Isabeli armastus ei aimanud, oli käsik, twastupanematu wõim. Ellen luges Colteri wõiteid. Ta laskis käristatud pluusi langeda ja seisib häbitult; wäri-

fedes kerkis ta walge rind, ta filmad olid säravalt siuised ja fätendafid põrgulikuis tules, nägu oli kahwatu, traagiline, hirmus ja fiiski imeliseltil ilus.

„Wii mind ära,“ sosistas ta, sirutas enne ühe, ja fiis teife kae Colteri poole.

Kuna Ellen veel neid liigutusi tegi, fargas Colter mõistmatu hüüdega ta kallale, et teda käte wahel kiskuda; aga kui Elleni pahem käewars ta kaela juure kerkis, märkas Colter Elleni werist käerannet. Imelik, kuidas sel sekundil ta himurus kustus — kuidas ta kõhna pea tagasi heitis nagu luuraw rõõwlinn.

„Weril Kuradi pihta! Kusl see tuleb? Oled ja ennast wigastanud? Seifa!“

Ellen ei jõudnud oma kätt wabastada.

„Kratsifin emmast pisut,“ ütles ta.

„Kus? . . . Niipalju werd?“

Ja äkki wirutas Colter metsiku liigutusega Elleni kae tagasi ja ta kollastes filmades wupfatafid leegid. Ta pilgud puurisid Elleništ läbi, lugesid selle walet.

Meglaselt astus Colter tagasi, ettewaatlikult haaras ta käsi rewolwri järele ja ta pill lendas üle maja siisemise. Nagu oleks tal koera haistmine, nii peatusid ta pilgud tolmusel ufjeläwel. Ta hakkas wäriwema, ta musklikid pingusid ja fiis liigutas ta pead lõpmatu pikaldufega nagu uuriks ta tolnu mikroskoobiga — edasi pahemale poole — redeli jalale — ja aste ülespoole — teine — kolmas — kuni pööringuni. Siis haaras ta rewolwri ja pööras kähku ümber.

„Ellen, sinu indiaanlane on fiin!“ karjus Colter hirmsa naeratusega.

Ellen ei liigutand emmast, ta waitis. Silmapilgul näis tal, nagu langeks Ellen kofku, kuid see oli ainult uus muutus ja ta meelitaw pehmus andis ajet imelisele, kirglikele waljusele, mis polnud wähem mõjuawaldaw kui ta endine oleks. Näüid selgus ta äraandmine. Ta teadis, mis ta mõlemal puhul pidi tegema.

Colter, kes seisib ufse kõrwal, haaras oma pika käewarrega redeli järele, pani kae ühele afhmele. Siis tõmbas ta kae tagasi, näitab seda Ellenile. Ellen nägi tumedat wereplekki.

„Kas näed?“

„Jah, ma näen,“ vastas Ellen kõlawalt.

Kirg wäriwese Colteris, ta tõmbus küüru nagu piitsahoopide all.

„See kõik — et tahad fiit ära minna — minuga — see kõik oli wale!“

„Ei, Colter, see oli tõsi. Lähem weel praegu teiega — kui teie — kui teie ta peale armu heidate!“

Ellen jostistas wiimased sõnad ja näitas siis pörandale.

"Sa armastad seda Jšbelit! Et tont mind mõttu!" hüüdis rõõwel nagu oleks neiu ta hinge määrdunud sügavusteži inimliku tunde esile toonud. "Jorth pööras veel hauas ringi, kui see Jšbel sinu kätte saab!"

"Ruttu! Ruttu!" palus Ellen. "Springer võib tagasi tulla. Usun, et kuulsin teda hüüwat."

"Ho, Ellen Jorth," vastas Colter süngelt ja tähendusriikka hirmutusega. "Ma ei hooli Jšbelist ega sinust."

Ja ta pööras redeli poole, et üles ronida.

Ka Jšbeli põnevus oli jõudnud haripunkti. Kõik ta muuskid pingusid ja ta oli valmis Colterile kallale hüppama, niipea kui see üles jõudis. Kuid Ellen Jorth kiljatas kõledasti, haaras oma püssi, tõmbas kute üles ja sihtis Colterile selga.

"Colter!"

See tuisatas ja pööras tagasi.

"Te heidate armu Jean Jšbeli peale!" karjus Ellen. "Heitke revolwer minema — heitke ta minema!"

"Muidugi, Ellen, ole aga tasa! Mitte nii ägedalt. Lasen tal lipata," ütles ta karedalt ja ta keha tõmbus ühesi küüru.

"Heitke revolwer minema! Ärge pöörake! See maksab teie elu, Colter!"

Aga ka nüüdi ei taibanud Colter veel Elleni sõnade ja ülevalpidamise kogu tähendust.

"Ah, nüüd, nüüd, Ellen," palus ta waljumini ja veel karedamalt, ja aeglaselt nagu kahtleks ta Ellenis — pööras ta ümber.

Pauk! Püssi saatis kuuli Colteri rinda. Selle keha tõmbles. Ta laskis revolwri langeda. Ta mõlemad käed haarasid Elleni järele ja hirmus inestus libises tal üle näo.

"Jumal aidaku mind!" jostistas Colter ja weri lammatas ta hääle. Siis, umbkaudu kobades, haaras ta wärisewate kätega Elleni järele. "Sa ilufate filmadega, kergemeelne tüdruk — ja . . .!"

Ta haaras wärisewa püssi juu. Pauk! Ellen laskis teist korda. Colter langes ta peale ja Ellen pidi kõrwale hüppama; aga Colteri käed kiskusid tal püssi ära. Siis wiskles ta ägedates krampides, langes seliti ja ajas enese siruli — tontlik nähe!

Ellen taganes ta ees, walged käewarred laiali, aeglane õudus peletas fire ta näojoontest.

Siis kostis wäljast kole hüüe ja kiirete sammude müdin. Ellen toetus seinale, wahtis veel ifka mahalastud Colterit.

"He, Jim, — mis tähendab see lastmine?" hüüdis Springer hingetult.

Kui ta kogu tumestas ukse, kogus Jean ühesti kõik jõud wägewaks hüppeks.

Springer nägi esiteks neiu ja nais olemat nagu walgust rabatud. Ta järgnes selle pilkudele, mis wahtisid täis otjatut õudust pörandale.

"Kes seda tegi?" karjus mees. "Teie? Nee-tud naine! . . . Ellen Jorth, kui teie ta tap-site, siis . . ."

Springer astus lamawa Colteri poole.

Nüüd tõusis Jean, astus hääletult sammude ette ja kargas nagu tiiger õhku, alla rõõwli peale. Silmapilgul, mil ta hüppas, heitis Springer kiire, pool juhustliku pilgu üles. Siis karjatas ta. Jeani mokasiiinides jalad tabasid teda rinnast ja wirutasid ta wastu seinale. Jean kukkus, kuid hüppas üles, kui pooluimane Springer revolwri tõmbas. Nüüd tormas Jean täiel jõul ette — ja ei näinud enam midagi..

Ellen jooksis wankudes uksest wälja ja niipea, kui ta oli lahkunud läwelt, langes ta wäljas rohu sisse põlwili. Selle, kuldne suwepäike säras ta walgetel õlgadel ja käewartel. Jeani üks jalg oli wäljas, kui ta Elleni märkas ja ta ruttas tuppa tagasi pluusi tooma. Kuid see lamas surnud Springeri all. Jean haaras waiba.

"Ellen!" hüüdis ta. "Kõik on möödal!"

Ja kui ta jõudis neiu, katsus ta teda waibasfe mäsfiida.

Ellen haaras metsikult ta põlwedest kinni. Jean ei näinud muud, kui Elleni kahwatut, piinatut nägu ja tumedaid filmi hirmsa põnewuse ilmega.

"Jah — kõik on mööda," kordas Jean. "Ellen, Jšbelite ja Jorthide waen on lõpul."

"Oh, Jumalale tänu!" hüüdis Ellen katkewal häälel. "Sa oled haawatud, Jean — weri redelil."

"Mu käewars, waata, see pole hull . . . Tõuse üles, Ellen, ja ei tohi põlwitada."

Kuid Ellen haaras temast veel tugewamini kinni. Ta peitis näo Jeani rüppe. Sügawad wärinad tuisatasid ta kehas. Jean, segane, murelik, ei teadnud, mida ta pidi tegema. Ja ta oma süda oli lõhkemas.

"Ellen, ja ei tohi põlwitada — ja ei tohi niiwitfi põlwitada," palus ta.

Jean katsus Elleni tõsta, kuid neiu rippus ta käte wahel nagu surnu.

"Ma tapsin Colteri," ägas ta, "pidin ta tapma! . . . Tahtsin ennast hukutada . . ."

"Minu pärast, Ellen. Sa päästsid mu elu. Ma poleks sind ialgi temaga minna lubanud.

Jah, ja oled Jorth ja ma olen Isbel . . .
 Meie käte küljes on veri — meil mõlematel
 — mul sinu pärast ja sul minu pärast.”

Jeani palun, kurb hää! andis Ellenile uue
 jõu, ta tõstis oma kahvatu näo, lastis Jeani
 põlved lahti, kumardas tahapoole ja vaatas
 talle otsa. Elleni ilu, nii traagiline, nii magus,

„Ma waletasin sulle! Ma waletasin sulle!”
 „Ellen — kuule mind — armsam.” Ja õrn
 jõna kiskus Elleni meest Jeani käte vahele.
 „Ma tean nüüd kõik. Sain täna kõigest aru.
 Ja ma annan Jumala nimel — surunud ema
 mälestuse juures — sügavamas südames pole
 ma iialgi — iialgi uskunud — mida inimesed

Rootsi kuninga külaskäigu puhul Eestisse.

Rootsi kuningas Gustav V.

nii meeleheitlik — põlvitama armsama pilt —
 wapustas Jeani hinge põhjani.

„Veri mu käte küljes!” sosistas ta. „Jah.
 See oli hirmus — teda tappa . . . Kuid ma
 hoolin ainult ühest ilmas — tahan sinu andeksand-
 mist — ja sinu usku, mis päästis mu hinge.”

„Laps, mul pole midagi andeks anda. Mitte
 midagi, Ellen . . .”

rääkisid — mida sina mind tahtsid uskuma
 panna. Ei iialgi!”

„Jean — armastan sind — armastan sind!”
 Elleni filmad leegitsid Jeani filmadesse.

„Ellen, ma ei saa sind üles tõsta,” ütles
 Jean wärisewas igatsuses ja näitas haawatud
 käewarrelle. „Aga ma woin su kõrwal põlwi-
 tada! . . .” (Lõpp.)

Karin.

Saksa kirjniku Wilhelm Jenseni romaan.

3

Gustaw Folkung kuulis läbi uufe wiimase tormilised päewad, mis palju neist häwitawad, kui sõna; temast hoomas läbi kummaline tunne, kes seni enese weel on päästnud. Loe mulle,

Riigivanem August Rei.

kuuldes iseäralikku tänu, mida Karin kohmetamult ütles liblikale, ja wäsimusest hoolimata ei jaksanud ta oma kohalt lahkuda. Ta kuulis, kuidas wana ohkas ja wastas:

"Sa oled laps ja mängid liblikatega. Oledsid ta pidanud sinna jätna, kus ta oli, see oleks temale parem olnud. Ma tunnen oma filmades, et tulewad Rootsiimaale pahad ja

Karin, raamatust, mis ma sulle kui lapsele olen jutustanud. Wõta wälja kaksteistkümmes lehekülg ja loe mulle lauljast, kelle kannel ta esivanemate kangelastegusid kiitis ja oma lastelaste tegusid kiita ei wõinud. Ta oli pime ja istus Trollhätta ääres; seal lõi ta oma kandle wastu kaljut puruks ja hüppas wette."

Kuulaja kuulis neiu läbi toa minewat ja

kobas nüüd tasakefi afna juure tagasi; aga pimedas riivas ta käsi ühest lauast üle ja puudutas üht asja, mis maha weeres ja kloriseedes purunes. Kähtu ruttas ta edasi ja heitis ettevaatlikult woodisje, millele ta saatja ojutanud. Teises toas katkestas wana proua hääl alustatud lugemise ja ütles:

„Kas on Björn sinu toas, Karin? Kuulsin midagi kulluwat; las Ingeborg wõtab tule ja lähed vaatama.“

Tüdruk, kes waitfelt nurgas istunud, tõusis ja haaras küünlajala. Kuid Karin tõusis ühes temaga ja ütles rahulikult:

„Jää siia, Björn on wäljas. Minu toa aken on lahti ja tuul puhub sisje; minule ei ole tuld waja.“

Ta awas ukse ja jättis selle oma taga lahti, kuna ta kindlal sammul läks süüdistatud afna juure ja selle kõwasti kinni tõmbas. Raske kunstilistelt niferdatud metallamp paistis tuppja ja Folkung waatas otseteed wana proua näole, kes lauaääres tugitoolis istus ja tühjusse wahtis. Temal oli sama ilusasti kumer otsaesine kui tütrele, ainult täis sügamamaid joone ja ümbritsetud peaaegu walgetest tihedatest juustest. Aga ta käewarred, aja moodi järele peaaegu küünarmukini paljad, olid alles ümmargused ja walged; ta pidi olema noorem kui paistis ja mõis püsti tõustes awalbada uhket, imponeeriwat muljet. Folkungi silmad ei juutnud temast ära pöörduda; ta sofistatas häälteult:

„Sa oled wanaks saanud, Brita Stenbock; ja oled ilus naine, kui ma Sten Sture majas sinu põlwele ronisin ja Daani Johanni armu-
koti sinu kaelast maha kiskusin.“

Ta waitis ja ta pea lendas nagu nägematuft wõimust liigutatuna kõrwale. Karini kleit riivas teda; ta ei jaksanud oma kätt taltsutada, see sirgus ja tahtis neiu tagasi hoida. Ta sofistatas tema nime ja surus neiu kleidivoldi oma huultele. Aga Karin wabastas enese kindla nõksuga ja ütles teise tuppja tagasi minnes naerwal näol:

„Torm nüüd enam jõledusti ei tee. Ära ole jõe, torm, waid heida puhkama!“

Ta ähwardas jõrmega naljakalt tuppja ja pani ukse jälle kinni.

Proua Stenbock tõstis pea ja ütles:

„Sa oled täna õhtul päris laps, Karin—“

„Me tutwusime juba täna, torm ja mina,“ wastas neiu muretult; „tema on karsitu ja üleannetu, aga kui mina oma käe tema peale panen, siis lasseb ta enmast taltsutada ja muutub waitseks ning pehmeks.“

Wana proua kehitas õlgu:

„Oled ja Trollhätta ääres jälle westelnud oma maa-alustega ja räägid nüüd lastikuid

asju? Loe edasi! Torm ei näi sinu käskusid mitte kuulwat, sest ma tunnen oma õlas, et ta kõweneb. Soowiksin, sinu isa wiibiks täna õffel kodus, wõi vähemalt Gustaw —“

Folkung ei kuulnud enam, wäsinus waldas ta. Ta wiibis poolunes ja tormilised mõtted woogasid ta peajus, aga siis lastus äkki Karin Stenbocki käsi ta otsaesisele ja kõik mõtted taganesid, ning heitsid puhkama. Wäljas wings torm ja aegajalt hulus Björn tema poole. Magaja surus unes walge padja oma põsele ja sofistatas järele sõnu, mis wana proua warerem ütelnud:

„Kas wiibib Björn sinu toas, Karin?“

Wärin jooksis unistaja kehast läbi.

„Sinu tuba, Karin?“ kordas ta ja tõmbas sügawasti hinge.

Äkki kähwas ta istutile ja wahtis teadmatult ringi. Pimedus, mil ta magama jäänud, oli kadunud ja tuba oli walge. Wähemalt näis talle see walgus esimesel hetkel olemat hele ja filmi-
pimestaw; siis nägi ta, et kuu pilwe tagant oli wälja tulnud ja oma walguse läbi afna tuppja heitis.

Aga see polnud walgus, mis ta oli äratanud, see oli mingisugune toon wõi toonide ühendus, mis ta kõrw oli tabanud. Mingisugune mürin, nagu tume kõwemürin, oli kaugusest lähenerud, oli ifka kõwemaks ja kõwemaks paisunud ja siis, äkki äralõigatuna, waitkinud.

Saladuslik wõõras Dorpa losjis kuulatas fikisformul. Mürina asemel kuulis ta wäljas hobuste hirmumist, ja kiired mehesammud tulid eestrepist üles.

Suure toa ukse, milles mõlemad Stenbocki maja naiselanikud laua ääres istusid, lendas lahti, ja laiaolaline, tugew mehefuju astus ruttu üle läwe tuppja. Hallikad juuksed lendasid tulija paljal, kondisel otsaesisel tormist safituna, ta huuled liikusid ägedasti, osalt ärewuse, osalt, nagu näis, walu pärawst, mida kiire käik, mille juures ta oma tagaweeetawat pahemat jalga unustas mõõgale toetamast, temale walmistas.

Samalt poolt oli mantel ta õlalt maha libisenud ja tema tagant waatas ühe noore mehe blondjuustega raamitud pea, kelle filmad rahutult Karinit otjifid.

„Jäl!“ hüüdis Karin püsti karates.

Midagi mittearmast üllatuft peitus ta toonis, ja see muutus lähemal hetkel, kui ta pilgu heitis isa taga tuppja astuwale noorele mehele, tõsiseks hirmuks.

„Mis on sündinud, isa?“

„Minule?“

Gustaw Stenbock kahmas oma kõri juure, nagu oleks ta seal midagi tahtnud wabastada,

ja katjus rääkida. Aga ta rind puhkes ainult ja häält ei tulnud rinnast.

"Jumala pärast, Gustaw, mis on sündinud?" korbas Karin nooremehe poole pöördes, kes temale vastu oli jooksnud.

Seegi oli hingetu ja ta riided nõrisesid weest; teemuda ja jawi olid ta ratsafaapad kuni põlwiini mudaforruga katnud. Ta wõis waewalt kaks aastat Kariniist wanem olla; oli näha, et tume ilme, mis täna õhtul ta sinisilmis peitus, neile harilikult mitte omane ei olnud. Kuid temagi käed wärisesid ärewusest ja ta põlwed nõtkusid nagu wäsimusest ja liiast waewast.

Sekundid kestew waitus, mil keegi ei wastanud, heljus toas, ja selle katkestas majaproua hää. See oli laua äärest tõusnud, sirutas pea ettepoole ja küsis waljusti:

"Kes on Stenbocki seltsis tulnud? On see Gustaw Rosen?"

"Jah, ema," wastas Karin, kes oma pea Roseni rinnale surunud ja käed ta kaela ümber pannud, kuna Gustaw kärjitu õrnusega tema filmi ja oimukohti suudles.

"Sina elad, jah, fina elad," jostistas noormees.

Stenbock oli oma märjad pealisriided pörandale paissanud ja tähendas noorele mehele peaaegu wihase käeligtutusega:

"Räägi, Rosen! Ütle neile seda halastamatult, nagu ja seda mulle ütlesid."

Gustaw Rosen wabastas enda õrnasti neiu käte wahelt ja lähenes proua Stenbockile.

"Jstuge, tädi," ütles ta tema käest kinni wõttes ja teda tugitoolile tagasi aidates; "toon teile terwituse Daanimaa Christiernilt."

Sõnad, süngelt helduna, katjusid suures toas. Keegi ei wastanud midagi. Üks, millest mehed sisse tulnud, seisis lahti, ja sulaste näod — need oli trepist oma isandale järgnenud — waatasid uurinult tупpa. Ent kõik oli surmawaikne, ainult Björn hulus wäljas tumbledalt õõsse ja ainult Brita Stenbock küsis terawa rõhuga:

"Gustaw Rosen, ja tahad Stenbocki wõimkonda astuda; mis ja wiinitad? Rootsi naised on saanud meesteks, sest et Rootsi mehed endid naistena näitawad. Millise sõnumi tood ja Daanimaa Christiernilt? Tema käepigistus on äraandmine ja tema teretus jurm!"

"Teie ütlete seda, Brita," wastas noormees tumbledalt. Ta wõttis kinni Karini käest, kes talle järele tulnud, ja hoidis seda kramplikult oma käes. "Tulin täna õhtul Stokholmist," jaitas ta wärisevail huulil, "Wetterijärwe kaldal kohastin sinu isa, kes sinna tahtis minna, kust mina tulin —"

Proua Stenbock fargas uuesti jalule.

"Sa olid meid petnud, Stenbock; ja tahtsid minna Daani Christierni juure?"

Gustaw Stenbock wiskas tumbleda wandega oma mööga pörandale. Noormees hüüdis ruttu:

"Mina olin temale selle nõu annud, sest kogu aadel oli kuningaga käsu järele teinud ja mina kartsin, et ta kannatada saab, kui ei tule —"

"Kogu Rootsimaa aadel on arg ja äraandlik," wihastas pime proua.

"Brita Stenbock, Teie olete ülekohutune ja saate oma sõnu kahetsema," wastas noormees tumbledasti. "Need, kellest kõnelete, on kurbid kiituse ja laituse jaoks. Eile õhtust jaadik ei ole siin maal aadelit enam olemas, Mälär on punane tema werest — kes Stokholmis Daani kuningaga koos jäi, maffis selle pidusöögi oma peaga — Daanimaa Christiern on kogu Rootsimaa aadelil pea maha raiunud!"

Kelle juust oli see tulnud?

Kõle, õikaw naer tuli toa nurgast, nii et rääkija pea tahtmatult otsides sinna poole kahwas. Ka Karin oli oma pead pöörnud; ta käsi wärises peigmehe käes ja ta nägu oli äkki kahwatanud.

Kelle nägu oli see pärast Gustaw Roseni wiimaseid sõnu?

Ka Stenbocki filmad lendasid üle toasolijate ja ta üle sisetungiwate sulaste peade, sest erakorralistel juhtumistel tungisid ka sulased wana rootsi kombe järele pereformattuppa.

"Kas on mõni Daani äraandja meie hulgas? Kes naeris Rootsimaa hukkamise üle?" küsis ta ja kortsutas ähwardades oma kulmu.

Keegi ei wastanud, ainult Karin astus ette ja ütles:

"See ainult kõlas naeruna, oli aga torm, isa."

Rosen waatas ufsele, mis neiu tупpa wiis.

"Minu arust tuli see sealt," wastas ta.

"Mis on sinul, Ingeborg?"

Ka tüdruk oli oma filmad kartlikult ufsele pöörnud.

"Tuba emme teie tulekut kuuludus sealt kahtlasti krabinat, härra Rosen; aga preili Katarinal oli julgust ja ta läks sinna sisse."

Noormees oli mööga wälja tõmmanud ja astus tahtmatult ühe samm uffe poole, aga Karin astus talle ette.

"Ingeborg on kartlik narr, kes tonte usub," ütles ta Roseni käewarrest kinni wõttes. "Usu, mind, see oli tuul —"

Ta tõrjus nooremehe tasakesi ufse juurest kaugemale.

Brita Stenbock oli nagu walgust tabatuna oma toolile tagasi kukkunud ja põlnud, nagu kättega kattes, waheljuhtumiseft midagi märganud. Aga nüüd tõusis ta jälle, wankumata ja jääkülma näoga, ning küsis kindla häälega:

„Kelle pea löödi maha, Gustaw Rosen? Nimeta nimed!“

Noormees pööras ja pistis mõõga tuppe; oli näha, et ta oli harjunud wana proua sõna kuulma.

„Küsi, kes pääses, kädi, neid on fergem nimetada,“ wastas ta. „Seft need wiibivad siin toas, sinu abikaas ja — mina,“ lisas ta filma-pilkse wiiwituse järele.

Proua Stenbocki suu tussatas imelikult.

„Sina wiibisid ühes teistega Stokholmis, Rosen; kust see tuleb, et ja rootsi aadeli saatuft ei jaganud?“

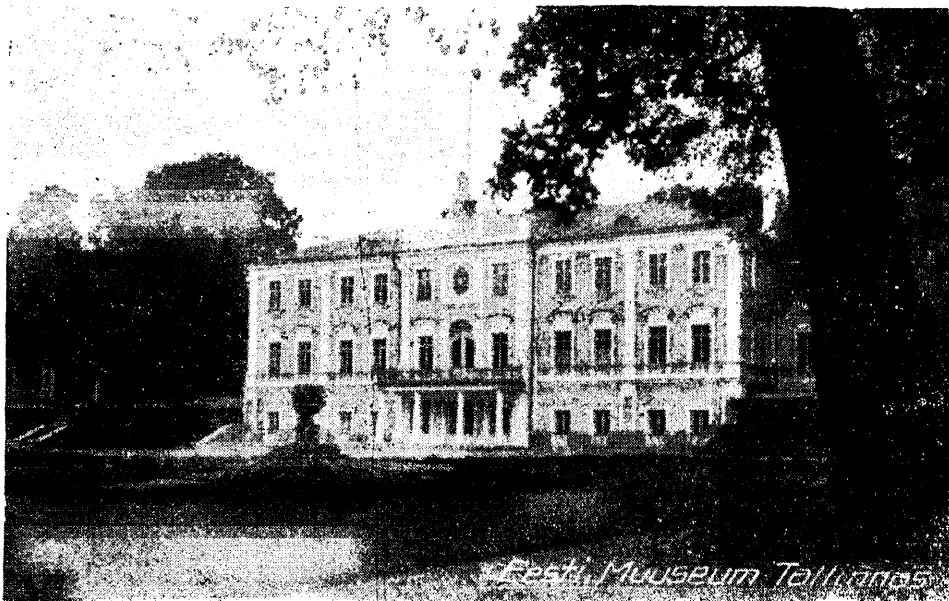
„Mina pääsin õnneliku juhuse läbi,“ was-

nii selge, et seda waikimisega ei wõidud wastata. Stenbock, kes seni sügawas mõttes waikides seisnud, waatas wihafelt üles ja ütles;

„Minu aruft, Brita, pole täna aeg wana ülekohut uuendada. Sa kõneled mõttetult, naine. Kas on Gustaw Rosen sind sellega haawanud, et ta minu päästis? Kas on ta sellega Daani Christiernile kasu saanud, et ta teda takistas minu pead teiste kõrwale panemast?“

„Ema!“ oli ka Karin uhke meelepahaga ütelnud. Uga ema katkestas ta hüüde muutu-mani näo ja häälega:

„Ma küsisin sinult, Rosen, kas muidu kedagi sellest weresajunast pole pääsenud?“

Kadrioru loss — Eesti Kunstimuseum Tallinnas — Riigiwanema ja rootsi kuninga asukorter.

tas noormees kohmetult ja tasafema häälega. Ta pööras pea kõrwale, kui Karin oma filmad temast ruttn ja kartlikult lastis üle lennata.

Majaproua lordas tema wiimaseid sõnu hääletult:

„Õnneliku juhuse läbi. Ugu sul sellest hea meel, Karin, muidu lamaks Gustaw Roseni pea rootsi teiste aadeltmeeste peade kõrwal.“

Tusane, lahtlew ilme, mis hetke aega oli neiu filmis seisnud, kadus, ja wärisedes nõjatas ta oma pea peigmehe rinnale.

Brita Stenbock jatkas jäiselt:

„Kas ei ole kedagi — ei kedagi üle jäänud, kelle peale Rootsimaa wõib loota, peale Stenbocki ja peale — sinu?“

Toon, millega wiimased sõnad lisati, oli

Noorelmehel pidi põhjust olema ennast sunnida; peapõhjus pidi küll olema ilus neiu, kelle kaela ümbert ta wärisema käega kinni wõttis, seft ta wastas rahulikumalt kui teised:

„Uusun, et Gustaw Erikson on ainus, kes pääses, seft et ta wõib olla Stokholmi ei läinudki. Rebane haistis lõhku —“

„Räägi lugupidamisega Gustaw Waasalt, poisjitel“ müristas wana proua, nii et Rosen kartlikult wait jäi.

Uga proua Stenbocki ägedus lahtus tiiresti.

„Gustaw Erikson,“ ütles ta pikkamisi, „ta oli alles laps, kui ta mulle õpetuse andis, mis rootslannale sobib. Kuni tema elab, pole weel midagi kadunud — on wõib olla kõik wõidetud,“ jatkas ta tasamini iseenelele.

Ta lõi filmad üles ja pööras oma ilmetud filmaterad suuna poole, kust nooremehe hääl viimati kõlanud.

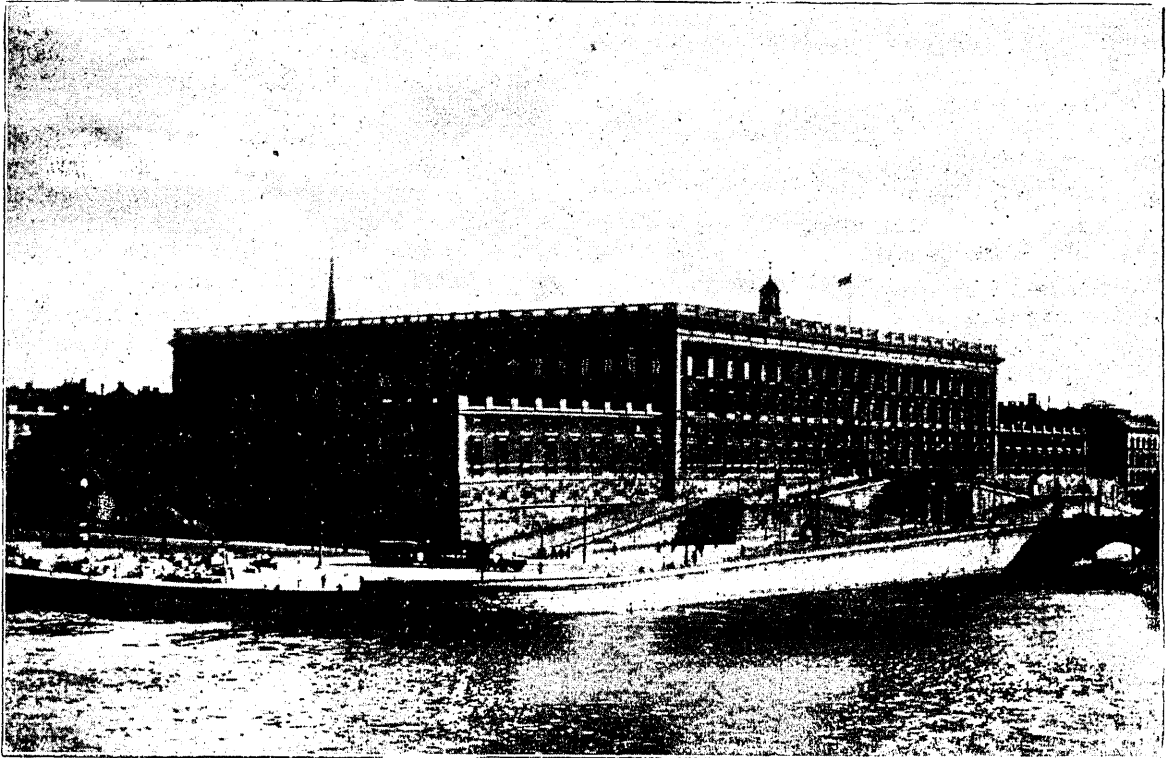
„Ma ei taha sulle haiget teha, Gustaw Rosen,“ jatkas ta, „sina olid tänini laps, nüüd on sinu tund tulnud näidata, kas sinu soontes woolab sinu isa veri või woolab seal sinu daani ema veri.“

Rarin waatas rõõmsasti oma armsamale. „Gustawil on fama truu rootsi süda, ema, kui sul ja mul, kui isal ja kui Gustaw Waafal,“ ütles ta. „Aga aeg on juba hiline, teie

„Kõik ilmalikud riiginõunikud, kaks piiskoppi, Stokholmi pürjermeister ja raehärrad on üheskoos peajao lähemaks tehtud,“ jatkas Rosen ärewalt. „Wärawad olid äkki suletud, kõik tänamad täis daani sõdureid, kes bösel laewadega märkamatuks sisse toodud. Kes hukkamise juures wiibis ja walu pärast karjatas, selle wõtsid timukad kohe finni ja tapsid maha. Beapiiskopp Trolle wamutas ja palus kuningat põlwili maas — “

Uit trepist kajas üles wali sõnawahetus ja relwade klirrin ning katkestas Roseni kõne; Björn

Rootsi kuninga külaskäigu puhul Eestisse.

Kuninga loss Stokholmis.

peate puhkusele minema, ja homme järele mõtlema, mis teil teha tuleb.“

Stenbock raputas pead.

„Homme võib see juba hilja olla; Christiern on kiire — kui wälki!“

Ra Rosen kinnitas seda:

„Tean, on käsi antud kogu maal neid otsida, kes habemeajaja selli Slaghöki nimekirjas seisawad ja hukatuselt on pääsenud. Beapiiskopp Trolle on tema algatusel süüdistuse tõstnud.“

„Jumala needus äraandjale — “

Brite Stenbocki kirglikult wäljendusest kajas üle Björni wihane haukumine, mis trepist toa poole üles tuli.

tormas hüpates lahtisest uksest tippa ja hüppas uuitsatades ning pead tagasi pöördes Rarini najale piisti. Tema kannul jooksis üks puhkew sulane ja kogeles:

„Härja, peitte end — daanlased tulewad ja otsiwad Teid — nad on juba majas. Meie ei jõua neid tagasi tõrjuda!“

Stenbocki tugew teha sirsus, ta käsi toetus möögaperale, walju ja kindla häälega wastas ta:

„Mispärast peaksin ma oma majast põgenema? Mina ei tea enesel olewat mingisugust süüdi!“

Samal hetkel lendas üks, mille sulane tul-

les hirmuga kinni wisanud, uuesti lahti ja üks daani sõjapealik astus, paljas mõõk käes, tupp, tema kannul tungisid sõjakirvestega warustatud palgasõdurid sisse.

Nende tuleku esimene teate ja nende ilmu-
mise wahel oli nii lühike aeg olnud, et peale majahärra toas keegi walitsust oma näoilme üle selle ootamise juures polnud saanud. See oli Brita Stenbocki surunud filmadesse äratanud tontliku walguse; surmawa wiha läikega pöördusid nad ukse poole. Karini süda pekis kuuldawalt ja ta pill lendas palawliku rahutu-
tega wastasfeiswale uksele, mis ta oma tupp-
wiis, kuna Gustaw Rosen tahtmata rutuga oli astunud afna juure ja oma punastawa näo wälja wõsse pööras. Tüdruk Ingeborg istus nägu kinni kattes ja ahastades oma murgas, ai-
nult Björn hoidis oma kiirgawad filmad sisse-
tungijatel ja heitis urisedes Karini toa ukse ette maoli maha, kuna ta oma ninaga ukseläwe alt õhku sisse hingas.

Daani pealik astus, niipea kui ta oma fil-
mad oli lastnud uuriwalt läbi toa lemmata, ruttu sirge ja rahuliku majahärra ette.

„Härra Gustaw Stenbock?“ küsis ta lühidalt.

Rõnetatu jaatas, ennaft liigutamata.

„Tema majesteet Rootsi kuningas Christiern
Teine lasseb Teile ütelda, tema kahetsseb, et Teie
tema kutsjet, pealima Stokholmi tulla, pole
kuulda wõtnud. Aga ta tahab unustada, et Teie
teda seega haawasite ja oma maahärra soowi
ei täitnud. Sellepärast lepiw tema arm sellega,
et ta Teile Teie wastupaneku eest suuremat
karistust ei määra, kui seda, et ta Teid keelab
Teie mõisast lahkumast, kuni ta Teile selleks ise
luba annab, wastasel puhul kaotate Teie oma
pea, härra Gustaw Stenbock! Mina olen oma
ülesande täitnud.“

Stenbocki rind puhkles.

„Kellegil pole õigust ilma rootsi riiginõukogu
otsufeta üht meie aadelimeest wangis hoida,“
wastas ta kindla häälega.

Pealik pööras oma pea ükskõikset maja ju-
laste poole, kelle keskelt tume murin oli kajanud.

„Tema majesteedi tahe on, et iga wastu-
hakkamine tema käsule filmapill surmaga karis-
tataks. Pange see, kes nurises, raudu ja wiige
ta Stokholmi!“ käskis ta.

Sõdurid haarasid tähendatud sulase, kellele
ükski ta seltsimeestest ei julenud appi minna.
Minult Stenbocki käsi kahmas mõõgapärast kramp-
likult kinni.

Pealik märkas seda ja jätkas, temale tera-
wat pillu heites:

„Tema majesteet saab rõõmustama seda

kuuldes, et Teie olete tema ustaw ja sõnakuu-
lelik teener, härra Stenbock. Tema ei kahle,
et Teie oma maja mõnele äraandlikule põgene-
jale warjupaigaks ei anna, kelle pea peale au-
hind on lubatud ja kes maal ringi käiwad, et
seal mäsju tekitada. Aga mul on käst iga maja
siin ümbruses läbi otsida ja ma kahetsen, et
Teile seda pahandust nii hilisel tunnil ei wõi
tegemata jätta. Alake seal selle lähema toaga,“
jaitkas ta sõdurite poole pöördes.

Kuid majahärra jõud ennaft walitseda oli
lõpul. Tähelepanemata jättes oma haige jala,
oli ta enese ainfa hüppega palgasõduritele wastu
wisanud ja astus, paljast mõõka käes hoides,
nende ja ukse wahela.

„Ütelge Daanimaa Christiernile,“ hüüdis
ta waljusti, „ta kahetsegu, et ta minu pead ei
wõi teiste rootsi aadelimeeste peadega ühes lu-
geda! Tema oli isand oma lossis, mina olen
omas sedasama. Ma kutsun teda oma juure kü-
laliseks ja ütlege talle, ma kahetsen wäga, et
ta praegu siin minu ees ei seisja oma trabantide
asemel, et ma oleksin wõinud temale ta Stok-
holmi külastuslahkust tagasi maksta.“

Need sõnad olid öeldud kibeda pillega, mille
juures tugew mõõgahoop läbi õhu käis, nii et
lähemad sõdurid lohtudes taganesid ja ukse ees
seiswale hiiglatujule waatasid, kes neid edasi
tungimast takistas.

Daani ohwitseri otsaesisel paisusid spooned;
ähwardades tõmbas ta kuimud kipra. Ühtlasi
otutas ta oma taga seiswatele kirmemeeestele,
kes relwad alla lastsid, ja ütles käskiwalt:

„Härra Gustaw Stenbock, kui ma oma wo-
litust tarwitaksin, siis oleksite nüüd oma elu
kaotanud. Rootsi kuninga Christierni nimel —
eest ära!“

Sõjakirwed liikusid kinnises riwis edasi, aga
Gustaw Stenbock ei liikunud paigast. Ta waa-
tas kindlasti ja tarretult piigi otsadele, mis
lähenesid; siis pani ta oma käe rahuldase uhke
ilmega tütre kaela ümber, kes hüüdega: „Mina
seisan sinu kõrwal, isa!“ tema juure jooksis ja
enese kartmatult ja püstipäi tema kõrwale
asetas.

Aga raudsed piigiotjad ei peatunud. Nad
olid werega harjunud, ja metsikus wõitmise- ja
allahetmissojas, mida Daani kuningas Rootsi
wastu pidas, ei wõinud see küll wist esimene
neuirind olla, mida nad ähwardasid. Selle neuu
iludusest hoolimata, kelle wastu nad pöördud,
nihkusid nad edasi; pealiku külmal filmad ei
pilgutamudki ja sekundid, mil wälkumad piigid
ukseni jõudsid ja köit, mis nende wahel seis-
is, läbi wõisid puurida, olid kergesti loetawad.

(Järgneb.)

Sõit õudu.

Saksa kirjanik **Georg Bayer.**

Toomas Kroy ei wõta enam wõidusõitudest osa. Ta abikaasa rawitseb teda õrna lahkusega ja mina külastan neid nagu ennegi. Wastastikune seletamine on Toomasele selgeks teinud, et tal mingit põhjust pole armukadeduseks, mis mind ja teda peaaegu oleks surmanud, ja ühel päewal, mil ta eriti jutukas oli, wõttis ta minu käe ja sillitas seda ja ütles:

„See käsi, Georg, oskab enam kui üht ilusat naist wiulipoogent käsitama õpetada; ta on rookinud suu hammas-
test puhtaks ühel elukal, kes meid tah-
tis häwitada.“

Kroyd arwati kõige julgemaks wõidusõitjaks, ja ei olnud tõesti peaaegu ainustki tähtsamat autode wõidusõitu, millest tema ei oleks osa wõtnud ja milles ta oma autot ei oleks wõidule wiinud.

Meie olime juba aastaid sõbrad ja olime teinud üheskoos juba nii mõnegi kiire sõidu, mis nõudis tugewaid närwe, rahulikku kätt ja sportlist koolitust, ja iial veel polnud meid tabanud nimetamiselwäärt õnnetus. Kroy kindlus autos oli peaaegu wanasõnaliséks saanud ja kihutas teda julgustegudele, mis Magda, tema õitsewa naise, täitsid murega ja mind ajasid Toomast ta rekordihimu eest hoiatama. Kroy, suurepäranene inimene, terwe ja tugew, ei hoolinud sellest; usaldus, mida ta enese wastu tundis, oli wapustamatu ja pani teda naise mure ja sõbra hoiatuse üle ainult naeratama.

Mina külastasin tema maja tihti, nagu enestmõistetawalt oli minu ja proua Magda wahel awanenud soe sõpruswahekord, mida mees waikides heaks kiitis, sest et see temale wõimaluse andis takistamatult sportlistele kirgedele anduda. Mina jõin Magdaga teed, mängisin, lugesin temale ette ja saatsin teda ta jalutuskäikudel ta suwila aias, teda nõndawiisi üle aidates igawatest tundidest, mil ta abikaas eemal wiibis. Juba mitu aastat elasime kolmekesi

nagu saarel. Wähemgi ebakõla ei rikkunud me wahekorda ja ainult wahete-
wahel juhtus, et Toomas meid autosse pakkis ja ühes meiega linna pidustuste keerdu tormas.

Proua Magda leidis ühel päewal, et tal talenti on wiulimänguks. Toomas naeratas, ja järgmisel päewal leidis Magda muusikatoast wana itaalia wiuli. Mina olin kaheks nädalaks Kroy suwillasse üle kolinud, kus ma tahtsin mööda saata oma puhkuseaega ja ühtlasi linna lähedal olla, ning Kroy ütles mulle:

„Sina õpetad Magda mängima. Hiljem wõib ta oma mängu mõne õpetaja juures täiendada.“

Asi jäi nii. Jalutuskäigud aias lühenesid; Magda õppis igapäew pool tundi, laskis ennast minul õpetada ja leidis lõbu waheldusest.

Kaheksa päewa olid minu puhkuseajast üllatawalt ruttu möödunud; Kroy oli päewaotsa harwa kodus. Tema armastas teha tähendusi sõidust, millega ta tahtis mingisugust rekordi wõtta ja mis ettevalmistuseks palju harjutamist wajas. Ja tõepoolest kihutas ta iga päew oma autoga suured kaugused hullus kiiruses maha ja tuli õhtul tõl-
munult tagasi, et järgmisel päewal jälle juba koiduajal suwilast autoga lahkuda.

Nii jõudis kätte 13. august.

Sel päewal seisin ma proua Magda selja taga, kergesti tema kohale kummardades, et temale pahema käega wiuli hoidmist näidata ja paremaga talle wiulipoogna tarwitamist õpetades. Me seisime seljaga ukse poole ja ei märganudki Toomast, kes tähelepanematult oli tuppa tulnud. Alles kui ta kõhatas, waatasin ma üles tema poole ja pakkusin talle kätt, mida ta harilikult kõwasti raputas. Seekord ei wõtnud ta kätt wastu.

„Olen wäsinud, lapsed,“ ütles ta, tõmbas ühe tooli lähemale ja wajus sellele. „Sadakaskümmend kilomeetrit wiletsal maanteel!“

Mulle torkas silma, et ta oli wäga kahwatu. Ta silmade läige paistis olewat tuhm.

Õhtu ei möödunud mitte sama rõõmsasti kui muidu. Toomas oli sõnaahter, tusane ja kaotas tihti jutulõnga. Mina ei osanud tema muudatust seletada ja jätsin noorpaari warsti üksinda.

Järgmisel hommikul ilmutas Kroy paremat tuju. Rääkis einelaua kawatsest, kuidas sõidus saab uue rekordi üles seada, oli väga julge, kõneles oma autost otse õrnasti ja kutsus mind lõpuks sellest sõidust osa wõtma.

„Selleks on waja tugewaid närwe,“

„Noh, siis homme. Sõidan 130 kilomeetrit tunnis.“

Ütles ja läks.

Järgmisel päewal kutsuti mind telefoni juure. Mind wajati linna. Jõudsin tagasi alles õhtupoolel. Kroy polnud kodus. Tema kihutas kuski maanteel. Magda oli tema pärast mures.

„Tema on mõistatuslik. See waldab teda kui palawikuhoog.“

Tallinna Kunstimuseumi pildikogu.
Esiplaanil Joh. Köhleri „Lorelei needmine.“

ütles ta, „aga see pole ju esimene sõit, mis üheskoos teeme. Kas tuled?“

Mina wiiwitasin. Siis palus Magda:

„Palun, sõitke temaga. Olen julgem ja rahulikum, kui tean, et Teie ta juures olete.“

„Hea küll,“ ütlesin ma, „tulen. Millal me sõidame?“

„Tunahomme. Täna ja homme on mul seal teel weel midagi teha. Kas tuled kaasa?“

„Täna mitte. Wõib olla homme.“

Õhtul tuli Toomas tagasi. Tõi kaasa ajalehti, kus ts kawatsetud sõitu teatati.

„Kõik on walmis. Homme kell 8 algame.“

Me läksime warakult magama.

Stardiplatsil walitses kirju eläwus, kui sinna jõudsim. Seal oli klubisõpru, ajaleheneegreid, spordimehi ja wõõraid. Kroy sõbrad olid osutunud headeks organisaatoriteks; hiiglamaal, mis taht-

sime maha sõita, oli hulk kontrollkohte, kuhu telefoniga saadi teateid anda. Külades ja linnades, kuhu pidime puutuma, oli selle eest hoolitsetud, et tee lahti hoiti.

Punkt kaheksa algas sõit.

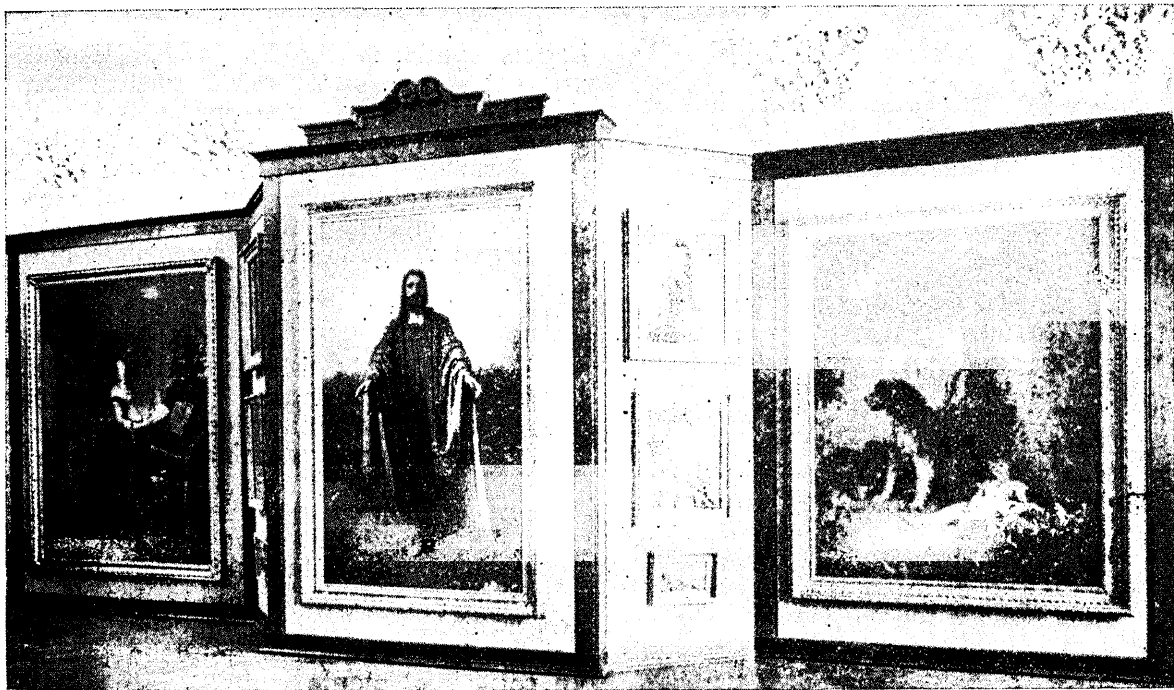
Pikk, kitsas auto kargas teele nagu wibult pääsenud nool. Mootor laulis oma laulu; esialgul kõlas see nagu bass, siis muutus ta ikka heledamaks, ikka helisewamaks, kuni ta lõpuks kaugele kajades oma plaksuwa jõu juubelime-

Kiirusemõõtja osut nihkus ja nihkus... Sada kilomeetrit . . . sadawiis . . . sadakümme . . . sadakakskümmend . . .

Ma ei wõinud enam puud ega pööstast ära tunda. Nad olid kõik üks must joon, mille äärt mööda me tormasime.

Sadakolmkümmend kilomeetrit! ütles mulle kell.

Ma waatasin Toomasele. Ta istus kummargile ja ta käed wärisesid auto wapustusest. Aga nad pidasid, taltsutasid wahetewahel kihutawat sõidu-

Tallinna Kunstmuuseumi pildikogu.

loodia wärskesse hommikuõhku põristas.

Toomas istus liikumata näol tüüri ees. Mina olin ta pahemale käele istunud ja kuulasin mootori laulu, Kell näitas 90 kilomeetrit, maantee ei lubanud weel suuremat kiirust. Aga juba mõne minuti pärast jõudsimelagedale wäljale ja nüüd andis Kroy mootorile täie jooksu, laskus sügawamale tüüri kohale ja auto hakkas lendama. Õhk muutus tormiks, orkaan piitsutas mu nägu, temperatuur langes ja mootori laul muutus nii heledaks, et ta nagu wahetpidamata kisa meie ees kajas.

kit ja lasksid siis jälle täiel hool minna.

Siin ja seal aeglustas Toomas sõitu, nimelt mõnest külast wõi linnast läbi sõites. Aga ta ei aeglustanud mootorit heameelega, seda oli näha.

Olime läbi sõitnud mingisugusest alewist ja meie ees seisis lage, waba teosa.

Toomas andis täie gaasi, ja kuna auto edasi kargas, küsis ta minult ükskõikselt:

„Sa armastad minu naist?“

Ma ei taibanud kohe. Siis kordas ta

ja kisendas nii kõvasti, et ta häälmootorist üle kajas.

„Ma küsin sinult, kas sa minu naist armastad? Kustsaadik petate teie mind?“

Kiirusemõõtja näitab sadawiiskümmend kilomeetrit. Mina ei saa ennast kaitsta, sest et mõirgaw mootor minu sõnad ära neelab. Aga ma katsun Toomast märkidega kiirust vähendada panna. Tema naerab pilkawalt ja kibedasti. Wälkkiiresti töötab minu aju ja sama ruttu leiab ma seletuse; Toomas on wale mõiste annud olekule, kuidas ta mind muusikatoas oma prouaga nägi . . . Ta usub, et teda petetakse, ja on minu kaasa wõtnud, et mulle kätte maksta, . . . et . . .

Kiirusemõõtja näitab sadawiiskümmendwiis kilomeetrit. Ma ei näe enam midagi. Tahan Toomasele midagi hüüda, aga tuul rebib sõnad mul suust. Kroy istub kui tüüri alla needitud. Ta suunurkades on terawad woldid. Ta pilk lendab ette, otsides, kaaludes.

Ma järgin seda pilku ja tunnen, et on sõit alanud elu ja surma peale. Kroy nägu ei jäta kahtlust: Ta tahab sõitu lõpetada katastroofiga, ennast ja mind purustada.

Meeleheide ja julgus waldawad minu. Ma katsun oma jalga Kroy wastu lükata ja jalaga kuplungile astuda, et hirmus sõit muutuks aeglasemaks. Kroy märkab minu kawatsust, tõstab äkki jala ja lükkab minu kõrwale. Ma langen oma kohale tagasi. Ühtlasi aeglustab ta mootorit pisut, et ma tema sõnu wõiksin kuulda.

„Juba küllalt kaua olete mind petnud, sina ja Magda. Aga mina jõudsin selgusele. Suu peal Sellest sõidust tagasiminekut enam ei ole!“

Ja weel enne kui sõnagi saan wastata, hakkab mootor uuesti plahwatama.

Ma ei mäleta enam, kui kaua see õudne sõit kestis. Tean ainult, et äkki wiibisime teel, mis jooksis raudtee äärt mööda.

Kui ma Kroy kawatsusest aru sain, halwas ehmatus peaaegu mu kehaliikmed, ja hea oli, et mulle mõtete koondamiseks weel mõni minut aega jäi. Me lendasime raudtee äärt mööda. Wiis, kuidas Kroy tihti taha waatas, ilma et mulle wõimalust oleks annud enesele läheneda, laskis mind aru saada, et ta

midagi ootas. See midagi wõis olla waid üks — rong!

„Toomas!“ kisendasin ma. „See on ju hullus! Ainult silmapilk kuule mind!“

Aga mootor neelas mu hüüde. Kroy näol nägin ma pimedat otsust ja wiis, kuidas ta wahetewahel pead pööras, näitas mulle, et ta wõimalust ootas sõidukit ja meid, hukatusse juhtida. Ma tundsin teeosa; see jooksis keerus ümber roobaste, ristus siis raudteest, läks esiti raudteest paremal, siis pahemal küljel nagu otsatu madu maastikule. —

Ilmaaegu olid mu katsed Kroy lähedale saada; ta hoidis mind jalaga enesest eemal, surus mind wastu ust. Sõit läks laulwa mootoriga edasi . . . edasi, ja äkki oli minul, nagu oleks mingisugune käsi mu pead pööranud. Eemal ilmus rööbastele kerge täpp, mis meiega ühel kõrgusel näis hoiduwat, ja kerged walged pilwed tantsisid tema kohal.

See oli rong.

Ainult nagu läbi une mäletan ma weel, mis siis sündis. Ma olin äkki üle juhiistmeseina karanud ja kükitasin nüüd, ennast parema käega kinni hoides, trepil. Mahakargamine selle tempoga oli wõimatu ja oleks kindel surm olnud. Oli olemas ainult üks abi: ma pidin katsuma jõuda mootori juure ja juhikaablit, mis süütamisküünlate juure wiis, katkestada. Oli wiimane aeg. Tee pööras suures kaares maastikule, ja kui me jälle raudteele jõudsime, pidi ka rong seal olema.

Kroy märkas minu kawatsust, aga tema katse, mind maha raputada, luhetus. Paremat jalga ümber lambi pannes keha sõiduki wastu surudes läks mul' korda mootori katet üles tõsta. Ainsa nõksuga paiskasin ma selle kõrwale ja nüüd seisis palaw masinawärk lahtiselt minu ees. Nüüd oli waja weel wiimast julgustükki, kiiret edasikargamist ja haaramist kaablite järele . . . ja ma pidin olema pääsnud. Weel iial pole olnud mu lootus Jumala abi peale nii suur kui sel hetkel, mil ma selle julgustüki toimetasin. See õnnestus, aga ei takistanud, et auto, määratumast tempost tõugatuna, sel hetkel raudteewalta läbi löi, kui rong parajasti lähenes.

Ma nägin musta, ähkiwat elukat, pi-

gistasin silmad, tundsin rasket tõuget ja kaotasin meelemärguse. — —

Mõni samm möödaminewast rongist kaugel oli meie auto seisma jäänud. Putkawaht leidis mu minestanult roobaste kõrvalt ja minu kõrval põlwtas Kroy. Kui mu putkasse kanti, sammus ta sõnatult minu kan-

nul. Läwele kukkus ta minestades maha. —

Aastad on sellest möödunud. Toomas Kroy, kelle juuksed tol päewal walgeks läksid, ei wõta enam ühestki wõiduajamisest osa. Aga ta on oma eksitusest aru saanud ja meie oleme sõbrad nagu ennegi.

Jaaniwõlu.

Balti-Saksa kirjanik **Clara Hunniuse** minewikumälestus.

Jaaniõhtu, milline wõlu seisis selles sõnas! Suwine pööripäew, sa walgete ööde aeg, kui ilus oled sa weel tänagi. Ei siis ole pimedust, öö on päewawalge, palju, palju walgem kui kõige heledam widewik. Need on ööd, mil Koit ja Hämarik üksteisele kätt annawad, üksteist teretawad ja üksteisega räägiwad armastusest, ainult see ükskord pika, pika aasta jooksul. Ja suwise pööripäewa ööl ühinewad nende huuled ainsas suudluses.

Sirelipöösas hõiskab ööbik, wiljapõlul prääksub rääk ja õhus kajab imetaolik helin, üsna õrnasti, üsna tasa, nagu lõpmatust kõrgusest. Need on merekellad, nagu neid rahwas nimetab. Need on üsna wäikesed rannalinnud, kes suweööl mererannikust üle põldude ja aasade maale lendawad. Nagu õrn kellahelin kajab nende imetaolik hääl. Kuulda on kõla, see tuleb igalt poolt, wäikesed heledad linnud aga kaowad heledasse ehasse — neid ei nähta.

Me rändame soojal suweööl mööda maanteed. Jaanituleks on aeg alles warajane, aga me wahime, kus küll esimesed jaanituled loitma hakkawad, ja loeme neid, siin üks, esimene, ei seal, see põles ennem, ah, need kaks merekaldal põlesid ammu.

„Kes nägi esimese? Sina, ei, mina,“ nii pillutakse küsimusi ja me rändame pikkamisi woogawate wiljapõldude wahel. Seal hüüab rääk — kas kuulsite? Sirtsud siristawad aasadel, Wörkla külas haugub koer . . . „Nüüd on aga ilm ometi juba pisut pime,“ ütleb keegi. Teised naerawad. Jah, aeg on ka meil jaanituld põlema panna.

Poe ees kirikuplatsil on juba mitu

tõrwatünni walmis — tõrwahaisu wõib juba kaugelt haista. Meie kutser rakedab hobuse ette, tünnid tõstetakse wankrisse, kutser wiib nad Maarjakabeli juurde, mis on jaanitule jaoks kõige ilusam koht ümbruses. Meie wõtame enestele laagri jaoks rätikud ja mantlid kaasa, koogid ja limonadipudelid samuti ja läheme lõbusasti teele wana Maarjakabeli poole. Teel kohtame mitmeid naabreid, ja nõnda rändame kui suur, rõõmus seltskond sihi poole, kuhu wanker juba enne meid jõudnud.

Ümbritsetud saagadest, seisid Maarjakabeli waremed meie õpetajamaja põldude keskel. Laialt tasaselt maalt tõusis rohuga kaetud wall peaaegu rõngas, kaetud põldlilledest, kibuwitsapöösastest ja mägikannikestest. Sel mäewallil seisid esiplaanil kõrge kõdunenud müüriots ja tagapool müüriurusud, kõdunenud akna- ja uksewõlwid. Imetaolik oli waade kaugusse, kui üles müüriurusudele roniti.

Walli keskaik oli sügaw; metsroosid õitsesid seal kiwirusude wahel, ja läbi purunenud uksewõlwi paistis meile saladalt ja ilusasti silma meie kirik. Kaua enne kiriku ehitamist, mis wististi 17. sajandil sündis, oli pandud alus Maarjakabelile, arwatawasti küll 13. sajandi alul. Imettegew Maarjapilt asus selles kabelis, nii teatas saaga. See Maarja tõotas naistele, kes usklikult siia kabelisse tulid, rikast lasteõnnistust. Ordumeister Walter v. Plettenberg põlwtas siin, enne kui ta oma ordurüütlid wene waenlase wastu wiis. Siit sealt kõrguselt juhtis ta suurt lahingut, mis Maarjakabeli ümber lagendikul möllas. Nii kõneleb rahwasuu. Kui palju see aja-

loolistele tõsiasjadele wastab, ei tea mina, selle üle on palju waieldud, usun ma. Selles lahingus langes Maarjakabel wareteteks ja seisab sellena tänapäewani.

Just kabeli kõrwal põllulohus seisis õitsew muruplats metsasalga; inimesed ütlesid: endine õpetajamaja koht. Siin olla seisnud wana õpetajamaja, millest aga vähematki müürijätist järele ei olnud. Imelikud lilled õitsesid siin, nii ilusad ja wärwiküllased kui ei kusagil mujal laias ümbruses, ja imetaoliku maasikad kaswasid seal, suured ja magusad . . . „Seda kõike on wanad õpetajad kord istutanud,“ ütles meie wana Mari. See wana koht oli meile, lastele, jalutades lemmiksihiks.

Kabeli ja muruplatsi ümber jooksis hõbeselge ojakene: Weriojaks kutsus seda rahwas ja saaga teadis rääkida, see oja olla eelpool nimetatud lahingu ajal lahinguplatsist werega täidetuna läbi woolanud. Tihti seisime meie lapsena selle wulisewa ojakese kaldal ja katsusime kujutella, milline see küll wõis olla, kui seal wee asemel weri woolas. Kui wähe oli meil tookord aimu sõjast ja sõjahädast, tol õnnelikul rahual, mis meie oma noores eas nägime. Tihti leidsid meie inimesed mõnda ehteasja ja rahasid, mis pärit olid orduajast ja mida me teatud aukartusega wahtisime.

Nüüd istume, hoopis teine põlw, meie müüriusudel ja näeme jaanituld loitma hakkawat. Mustalt ja paksult tõuseb suits üles taewa poole, siis teeb tuli enesele pragisedes teed ja hakkab loitma. Tõrwatünn seisab kõrgel müüri ja nagu hiiglatõrwik walgustab ta leek wanu waremeid, mis walgel ööl selgesti näha on.

Üle aasa tulewad weel mõned noored wõõrad, kes raudteelt tulles maanteel wankrist lahkunud ja nüüd tulejuurde ruttawad. Pärast teretamist wõtawad nemadki meie suures ringis aset. Täidetakse limonadiklaasid, jagatakse kooki ja minu isa algab:

„Ei nõnda wõi alati jääda kuul wahelduwal meil siin!“

Kõik laulawad kaasa nii, kuidas oskawad. Onu A. saadab laulu põrisewa bassihäälega:

„On palju rõõmsaid inimesi kaudu enne meid eland ja naernud.“

Ja edasi:

„Ja paljugi rõõmsaid siin elust weel pärastmeid tunnewad rõõmu.“

Ilusasti helisewad hääled, siis lõpulsalm:

„Ja kui me kord kokku weel saame siin eluteel wahelduwal, siis rõõmsale lõpule seome siin alguse rõõmsa weel.“

Heledalt kõlisewad klaasid kokku. Naerdakse ja westeldakse. Kui paljud, oh, kui paljud neist, kes tookord rõõmsasti laulsid ja naersid, puhkawad nüüd juba Jumala rahus. Ja need, kes kord selle kabeli ehitasid, kui kaua puhkawad küll juba nemad?

Nüüd wiivad mehed teise tõrwatünni üles müürile. Jälle hakkab leek loitma, pragisedes lendawad jätised sädemena maha. Meile paistab kogu ümbrus silma. Igalpool loidawad jaanituled nagu wäikesed maatähed, sest õigeid tähti walgel ööl ei paista. Mõistetakse elawalt, kus küll see ja see tuli põleb. Walgel ööl on, nagu paistaks isegi meri eemalt silma. Terwe kett tulesid ehib randa. Me laulame jälle wanu rahwalaule ja muud. Limonad ja koogid lõpetatakse.

Inimesed kohendawad tuld. Kõik rahwas kiriku ümbrusest on siia kogunud, hulk weel kaugematestki küladest. Jaaniöö on kõigil waba, keegi ei nurise, kui teenijad alles hommikul koju tulewad. Nüüd kajab lõõtsapilli heli, teda mängitakse hästi. See toon sobib walgele suweööle. Inimesed hakkawad tantsima. Wanad eesti rahwatantsud tuuakse wälja, wahetewahel tehakse ringmänge, mille salmid on lõpmatud.

Meie walmistume koduminekule; on juba kaugelt üle kesköö; idataewas punetab, warsti tõuseb päike. Pikkamisi rändame ilusat põlluteed mööda, mis wiib kiriku juurde. Lõõtsapilli helid saadawad meid ja selgesti kostab meie kõrwu tule pragin. Inimesed koguwad tukid kokku ja teewad neist põllu äärde wäiksema tule. Hõisates ja naerdes hüppawad neiud ja noored mehed tules üle — see on wana jaaniöö pruuk.

Koju minnes lähewad noored tädid ja nende sõbrannad meist äkki lahku teisele poole teed, kus nad waikides sammuwad, meie juttu ja naeru mitte tähelepanes. Hämmastunult waatawad

kõik meile, siis äkki taipame: Nüüd alles algab õige jaaniwõlu.

Jaaniöö! peab iga neiu waikides, mitte häält tehes ja naerdes, ristteel üheksatseltsi rohtu korjama. Need rohud teeb ta waikides pärjaks. Pärja paneb ta peapadja alla. Kui ta selle kõik waikides suudab teha ja enne uinumist sõnagi ei räägi, siis on selleoline unenägu suure tähendusega ja läheb wis-

nägudest, ja kui mõni rohi pärjas öösel weel nii oli läinud, et seda mõneks täheks wõidi arvata, siis oli see wäga tähtis. Naerdi, mõistatati, nokiti, naljatati, ja asjaosaline punastas ning südamed põksusid rõõmsas lootuses waljemini.

Jaanipäew oli kogu Eesti rahwale otse rahwuslik pühapäew. Siis woolasid inimesed kirikusse lühikesele pidu-

Eesti rahvakunsti osakond Eesti Kunstimuuseumist.

tisti täide. Meie, kooliealised neitsikesed, olime sellest eraldatud ja sellepärast kadedad, mispärast me elawalt püüdsime neid kõnelema ja naerma panna, mis tihti meie rõõmuks ka korda läks. Nii kestis see kaua, enne kui kõik magama saime, sest jaaniöö on alati rahutu öö. Magati hilise hommikuni.

Järgnew jaanipäew oli enamasti alati palaw, imeilus suwepäew. Kohwilaual räägiti enamasti pärjapiigade une-

jumalateenistusele. Meie istusime ilusa pihlaka alla ja waatlesime neid. Oli tore pilt neid ehitud inimesi näha. Kiriku ümber oli maailma hulk wankreid, igal-pool kajas rõõmus teretamine ja naer.

Eriti pidulikuks kujunes päew, kui jaanipäewal mõned pulmad olid, ja heameelega waliti just see päew pulmapäewaks. Siis kandsid kõik hobused kuljuseid; pruudi wanker oli ilusate

kirjude waipadega ehitud, peiupoisid kardsid suuri lillekimpe rinnal ja pruutneitsid ilusaid walgeid kleite, ilus siidirätik enamasti käewarrel, juuksepalmid peaümber. Ja kõige selle kohal heljus

suwepäewa ilu. Wili woogas ja aasad öitsesid. Kurisedes lõikasid pääsukesed õhku ja meie istusime juttu westes ja naerdes puuwarjus ja tundsimme rõõmu kõigest sellest ilust ja jaaniwõlust.

Nõnda rääkis Zarathustra.

Saksa filosoof **Friedrich Nietzsche.**

Ma lähen sest rahwast läbi ja hoian silmad lahti: nad on wähenenud ja wähenewad ikka enam — aga seda teeb nende õpetus õnnest ja woorusest.

Nad on nimelt wooruseski wähenõudlikud — nõuawad mugawust. Mugawusega aga saab läbi waid wähenõudlik woorus.

Mõned neist tahawad, aga enamikku neist ainult tahetakse. Mõned neist on ehtsad, aga enamik neist on halwad näitlejad.

Mehi on siin wähe: sellepärast mehestuwad nende naised. Sest ainult kes küllalt mees on, lunastab naises naise.

Ja selle silmakirjaluse leidsin ma neis olewat kõige pahema: et needki, kes käsiwad, silmakirjastawad nende wooruseid, kes teeniwad.

Oo, millal jõuan jälle oma kodumaale, kus ma enam ei pea kummarduma — mitte enam kummarduma w ä i k e s t e e s !

Oh õnnis waikus minu ümber! Oh puhas õhk minu ümber! Oh, kui sügawast rinnast see waikus puhast hingehõhku tõmbab! Oh, kuidas ta kuulatab, see õnnis waikus!

Aga seal all — seal räägiwad kõik, seal jäetakse kõik kuulmata. Alustagu oma tarkust kellade kõlinal: turunaised kõlistawad oma pennidega neist kõwemini!

Kõik nende juures räägiwad, keegi ei oska enam aru saada. Kõik kukub wette, midagi ei kuku sügawasse kaewu.

Kõik nende juures räägiwad, kõik räägitakse puruks. Ja mis weel eile oli liig kõwa aja enese ja tema hamba jaoks: täna ripub see näritult ja kaabitult tänapäewa inimeste lõugade wahel.

Kõik nende juures räägib, kõik antakse ära. Ja mis kord oli sügawate

hingede saladus, täna kuulub see uulit-sapasundajatele ja teistele liblikatele.

Oh, kui õelalt neil sõna „woorus“ suust woolab.

Et teie woorus teie mina oleks ja mitte wõõras nahk ja mantel: see on tõde teie hinge põhjast, te wooruslikud! —

Küll aga leidub selliseid, kelle woorus on kramp piitsa all: ja te olete liig palju nende kisa tähele pannud!

Ja leidub teisi, need nimetawad wooruseks oma ülbuste laisakssaamist. Ja teisi leidub, need lähenewad raskesti ja põristades nagu wankrid, mis weawad kiwe: nad räägiwad palju auwäärilikkusest ja woorusest, — oma komistuskiwi kutsuwad nad wooruseks!

Ja leidub teisi, need on nagu päewakellad, mis üles tõmmatud; tiksuwad tikk-takk ja tahawad, et seda tikk-takki nimetataks wooruseks.

Tõesti, neist on mul hea meel: kus ma sellised kellad leian, tõmban nad oma pilkega üles; ja selle juures peawad nad mulle weel nagu kassid kuristama.

Ja teised on uhked oma peotäie õigluse peale ja teewad tema pärast ülekohut kõigis asjus: nii et maailm nende ülekohtusse uputatakse.

Ja jälle leidub teisi, need istuwad oma soos ja räägiwad kõrkjast wälja nõnda: „Woorus — on waikselt soos istuda. Meie ei tunnusta kedagi ja hoiame kõrwale nende teelt, kes tahawad hammustada; ja kõiges on meil see arwamine, mis meile antakse.“

Ja jälle leidub selliseid, kes armastawad käewiipeid ja mõtlewad: woorus on mingisugune käewiibe.

Nende põlwed palwetawad ja nende käed on wooruse ülistamised, aga nende süda ei tea sellest midagi.

Ja jälle leidub selliseid, kes arwawad wooruseks ütelda: „Woorus on taewalik,“ aga õieti usuwad nad ainult, et taewalik on politsei.

Oh, mu sõbrad! Et teie mina tegevuses oleks nagu ema lapses: see olgu teie sõna woorusest!

Uut tahab kallimeelne luua ju uue wooruse. Wana tahab head, ja et wana püsima jääks.

Kahea teel on takistajaks kallimeelne: ja isegi kui nad teda nimetawad heaks,

siis tahawad nad teda seega kõrwaldada.

Aga mitte see pole hädaohuks kallimeelsele, et ta heaks saab, waid et ta saab häbematuks, pilkajaks, häwitajaks.

Oh, ma tundsin kallimeelseid, kes kaotasid oma kõrgema lootuse. Ja nüüd laimawad nad kõigi kõrgeid lootuseid.

Aga ma wannutan sind oma armastuse ja lootuse juures: ära wiska kangelast oma hingest wälja! Pea pühaks oma kõige kõrgem lootus!

Ubazakura.

Inglise kirjanik Lafcadio Hearn. Jaapanist.

Kolmsada aastat tagasi elas Onseni ringkonnas Iyo prowintsis Asamimura külas üks hea mees nimega Tokubei. See Tokubei oli kõige rikkam mees ringkonnas ja külawanem. Selle maailma asjade enamikus oli ta õnnelik, aga sai nelikümmend aastat wanaks, ilma et oleks saanud isarõõmu maitsta. Sellepärast palwetasi tema ja ta naine Fudo Myo-o poole, kellele Asamimuras oli kuulus Saihoji tempel pühendatud.

Wiimaks wõeti nende palwed kuulda: Tokubei naine sai tütre. Laps oli väga ilus ja temale anti nimeks O-Tsuyu. Kuna ema piimast ei jatkunud, siis wõeti lapsele amm, kelle nimi oli O-Sode.

O-Tsuyu sirgus väga ilusaks neiuks. Aga wiieteistkümnne aastaselt haigestus ta ja arstid arwasid, et ta sureb. Siis läks amm O-Sode, kes O-Tsuyut otse emalikult armastas, Saihoji templisse ja palwetas innukalt Fudo-Samat, et see neiuksese terweks teeks. Kakskümmend üks päewa läks ta korralikult templisse ja palwetas; ja siis sai O-Tsuyu äkki täiesti terweks.

Nüüd walitses Tokubei majas suur rõõm ja Tokubei andis sõpradele selle õnneliku sündmuse puhul suure peo. Aga peoõhtul jäi äkki amm O-Sode haigeks, ja järgmisel hommikul ütles arst, et ta peab surema.

Suures leinas kogus perekond ta woodi ette teda Jumalaga jätma, aga haige ütles neile:

„Nüüd on aeg teile teatada, mida teie ei tea. Minu palwe wõeti kuulda. Ma wannutasin Fudo-Samat, et ta mul lubaks O-Tsuyu eest surra, ja tema on mulle seda armu osaks saada lasknud. Sellepärast ei tohi teie minu surma pärast kurwad olla. Mul on nüüd weel üks palwe. Töötasin Fudo-Samale, et lasen Saihoji aeda mälestusetaheks istutada ühe kirsipuu. Kuna mul enam wõimalik pole ise seda puud istutada, siis palun ma teid minu töötust teostada . . . Elage hästi, kallid sõbrad, ja pidage meeles, et ma õnnelik olen, et wõin O-Tsuyu eest surra!“

Pärast O-Sode matmist istutasid O-Tsuyu wanemad Saihoji aeda noore kirsipuu, kõige ilusama, mis nad leidsid. Puu kaswas ja kosus, ja järgmisel aastal, teise kuu 16. päewal — O-Sode surmapäewal — seisis ta kõige toredamas õie-ehtes. Kakssadawiiskümmend neli aastat õitses ta nii, alati teise kuu kuueteistkümnendal päewal, ja tema roospunased ning walged õied olid inimestele rõõmuks. Ja inimesed andsid temale nimeks Ubazakura — amme kirsipuu.

Preili Mo abiellub.

Saksa kirjanik **Kurt Miethke** jutt, aastast 1979.

Preili Mo lebas sohwal ja tundis igawust.

Otsustawalt wajutas ta nõobile B ja nõobile 17.

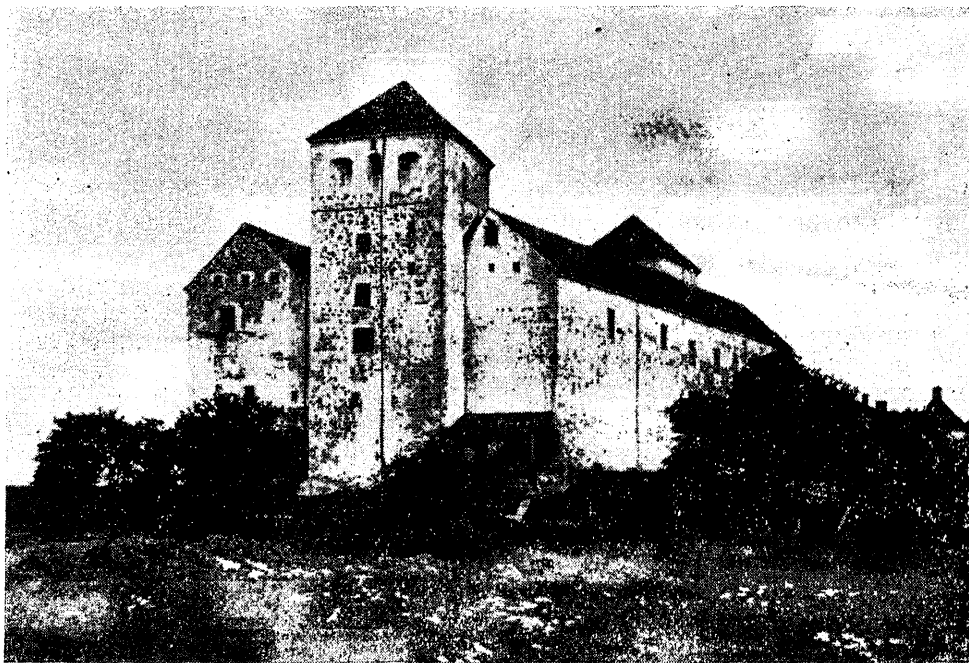
Warjule, mis sohwa ees lauakesel seisis, ilmus ühe wanema, prillekandwa daami pea.

Teile meeldib, siis wajutage nupule H 18.“

„Ilus.“

Rajas tasane surin. Wana daam kadus warjult ja tema asemele ilmus noore, tugewa ninaga mehe pea. See oli kesk-

Turu linna 700. aastane juubel.

Turu linna wana loss, kus asub nüüd muuseum

Teatawasti pühitseb 15. juunist s. a. kuni 23. juunini s. a. Turu linn oma 700. aastast juubelit. Turu on Soome wana pealinn. Linnas asub soomekeelne eraülikool.

„Siin abieluwahetalitus Eros,“ ütles wana daam.

„Ma ei kannata enam,“ ütles preili Mo.

„Kui wana peab ta olema?“ küsis prillistatud daam.

„Noor, ilus, huwitaw; kapitali pole waja.“

„Millal peab abielu järgnema?“

„Seda ma weel ei tea. Pean teda enne nägema.“

„Hea küll. Saadan Teile rea päewapilte noortest meestest, kes heameelega tahawad abielluda. Kui mõni neist

pärane foto. Preili Mo naeris nooremehe juhmi naeratuse üle.

Tulid ja kadusid teised pildid. Ükski noormees ei meeldinud preili Mole.

Wihaselt wajutas ta esimestele nõopidele. Uuesti ilmus wana daam.

„Mis põrgu lugu see üldse on!“ kirus preili Mo. „Kas teil siis filme ei ole? Päewapiltide järele ei saa midagi tolku.“

„Hea küll. Saadan filmid. Aga need on kolm korda kallimad.“

„See ei tee wiga. Lahti!“

Pisut aega hiljem noogutas üks waga ilus walgetwerd noormees Mole lahkesti

pead, pani paberossi suhu ja näitas oma lumiwalgeid hambaid, kui ta naeratas.

Silmapilk wajutas preili Mo nupule H 24.

„Ühendage minu selle nooremehega, keda mulle praegu esitati.“

„Silmapilk, palun!“

Kõlas pooleldi surisew, pooleldi wi- listaw kahin; siis käis wäike praks ja warjule ilmus uuesti sama noormees.

Kuid seekord oli ta see ise, ja mitte waid ta filmipilt aparaadis.

muutub see. Näidake mulle oma passi. Tänan. Hm. Mis seisab seal „arsti mär- kuste“ all? Lugege ette!“

„Seal seisab: Kodune iseloom. Dr. Pu.“

„Wäga huwitaw. Mis teie nimi on, noormees?“

„Sam.“

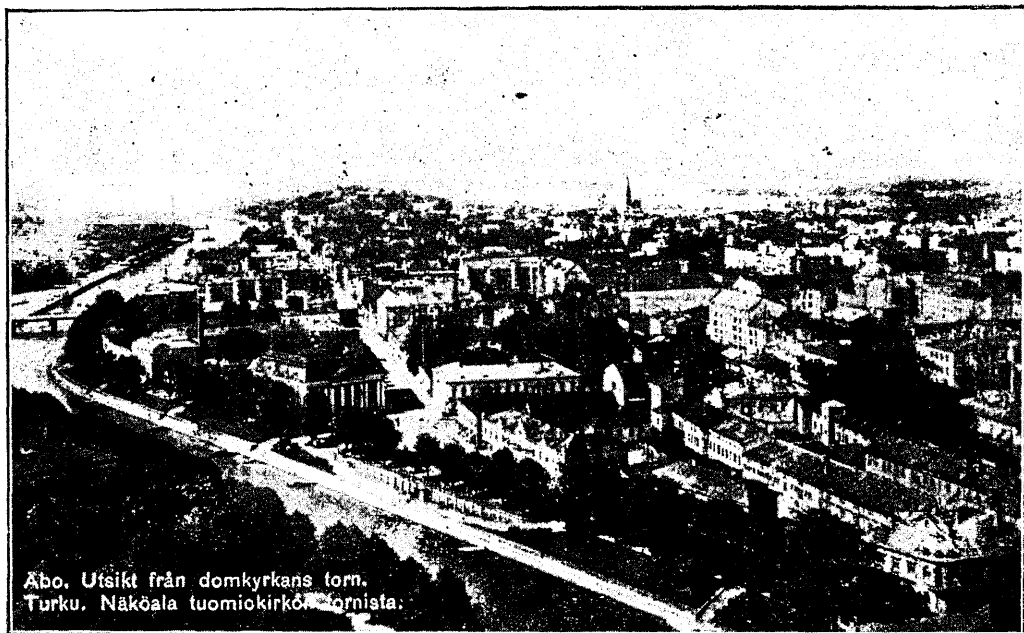
„Sam?“

„Jah!“

„Kas tahate saada minu omaks?“

„Teie küsimus tuleb mulle ootama- tult.“

Turu linna 700. aastane juubel.

Turu linna ülevaade.

„Halloo!“ ütles preili Mo.

„Tere hommikut, armuline preili!“

„Kui wana Teie õieti olete?“

„Kakskümmendkolm.“

„Mis Te olete?“

„Maaler!“

„Noh, selle wõõrutan ma Teilt. Kui- das ma teile meeldin?“

„Oo, aga armuline preili . . .“

„Nii siis mitte. On pealegi üks kama kõik. Teie meeldite mulle. Miks ei ole Teie täna weel habet ajanud?“

„Polnud weel aega.“

„Kuulge, kui Teie minu mees olete,

„Pole ju waja kohe wastata. Annan Teile kaks minutit mõtlemiseks aega.“

Preili Mo laskub sohvale tagasi ja sulle silmad.

Kahe minuti järele küsib ta:

„Noh, kas olete järele mõtelnud?“

„Jah,“ kajab nooremehe hääl. „Rää- kige minu emaga!“

Minut hiljem on preili Mo asjad Sami emaga korda ajanud.

Siis ilmub jälle abieluwahetalitus Eros:

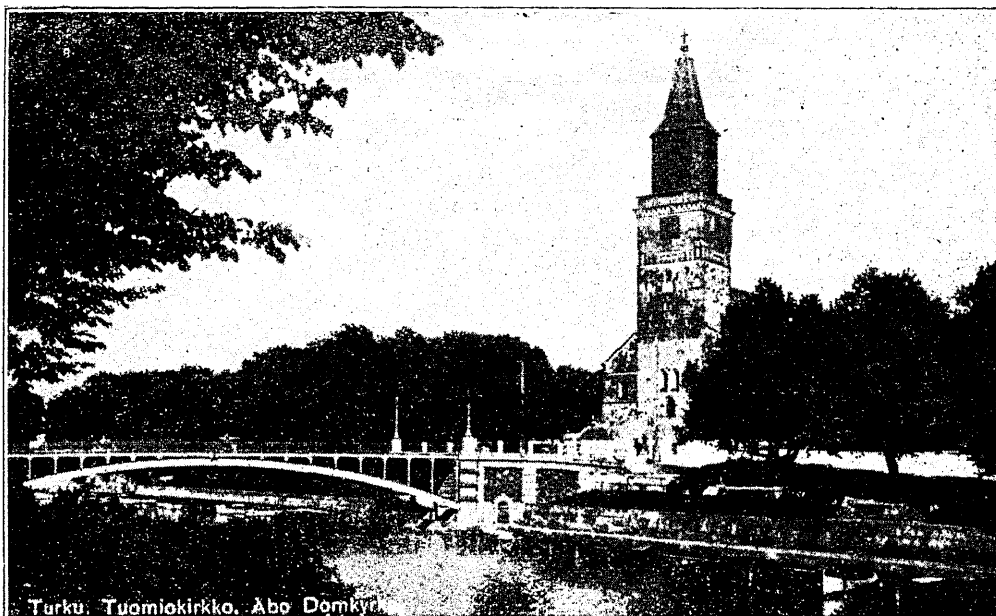
„On abielu otsustatud?“

„Ja muidugi!“ ütleb preili Mo.

„Ja muidugi!“ ütleb ka Sam.
 „Abieluwahetalitus Eros soowib
 pruutpaarile südamest õnne. Honorarile
 saadame homme järele. Nüüd annan
 Teile registreerimisametil!“

Kajab surin, ja kaheksakümmend
 sekundit hiljem on preili Mo ja Sam
 abielulepingule kaugelt alla kirjutanud.
 Üheksateistkümmend minutit hiljem
 kohtawad nad elus esimest korda.

Turu linna 700. aastane juubel.

Turu linna Toomkirik. 16 juunil on Toomkiriku uuesti õnnistamine.

Laulu wõim.

Jakob Liw.

*Hõisake kooris, et pilwesse kajab,
 helides wäriseb ümbrusering!
 Wabastud isamaa laulu nüüd wajab,
 wõjab ka waimustust nooruses hing.
 Laulus on elu ja laulus on wõimu,
 helides ilu ja jumalist hõimu,
 Mis paneb ärkama wäsinud mceled,
 liikuma uinuwad südamekeeled:
 Kõrguste poole wiib hingel!*

Profuröri tütar.

Saksa kirjaniku Kurt Martin'i romaan.

12

"Hea, et sa tuled Eva! Waata seda seiklejat! See pole Helene Osthoven, see on kawal konnetimängija, kes jia Helene nime all sisse hiilis. Sarnadus Helenega wiis ta sellele kawatusesele. Mõttele! Minu tütar kõrwaldati ja see häbemata tüdruk asus ta asemele. Silmitse teda. Suurepäraselt oled sa enmaslki petta lasinud. Heinrich!"

Osthoven nägi, kuidas Herman von Lunzen Helene juure ruttas. Ta käskis:

"Hea Hermann! Kas sa ei kuule! See tüdruk on sindki petnud! Narvi on ta sinust teinud! Oleksid enda temaga peaaegu kihlanud! Wõib olla temaga abiellunudki! See ta siht wist oligi. Milline pettus! Küll mina walmistan süüdistuse ja ei unusta selle juure vähematki asja. Mis sa teed, Hermann?"

Hermann oli Helene kätest kinni wõtnud. Osthoven käskis:

"Tagasi, Hermann! See isik on wangistatud! Helista kriminaaljaoskonda. Saadetagu jia kohe auto kahe ametnikuga. See isik wiitakse kohe eeluurimisewanglasse!"

Eva hüüdis ehmatades:

"Heinrich, mitte seda! Seda sa ei tee! See ei tohi Helenele sündida!"

Osthoven pillas; "No waata minu tark õde usub seda kõik minu ettekujutusets! Usub ikka weel selle seikleja poole, selle . . ."

Hermann oli Helenega rahustawalt rääkinud. Nüüd pööras ta Osthoveni poole:

"Omu, sa räägid minu pruudist:

"Sa pole wist kõik kuulnud, Hermann! See isik oli ei ole Helene Osthoven! Tema on kawal roimar, kawal petis, kes Helene Osthoveni nime all puges minu majja. Kes teab, mis ma kõik weel leian! Wõimalik, et ta minult ka midagi on warastanud!"

"Heinrich!"

Eva ringutas käsi.

"Siis kuule ometil! Sa ju ei tea . . ."

Mina tean kõik! Ja mida ma weel ei tea, seda on kerge aimata. Kas tutsud, Hermann nüüd politsei wdi ei?"

See aga hüüdis täis wiha: "See on teotus! See on patt ja häbi, kuidas sa julged Helenega ümber käia!"

"See pole Helene Osthoven!"

"Aga see on minu pruut, keda sa teotad!"

"Hermann, täna Jumalat, et ta weel ei ole sinu pruut! Sellest oleks alles saanud awalik skandal, kui oleks . . ."

"Aga omu! Ma tean ju, et Helene ei ole Helene Osthoven!"

Profurör noogutas: "Wiimaks ometil! Sa wõid mind tänada, et ma selle petise õigel ajal paljastasin!"

"Helene pole petis! Helene on minu pruut ja jääb selleks. Ja ema on sellega nõus."

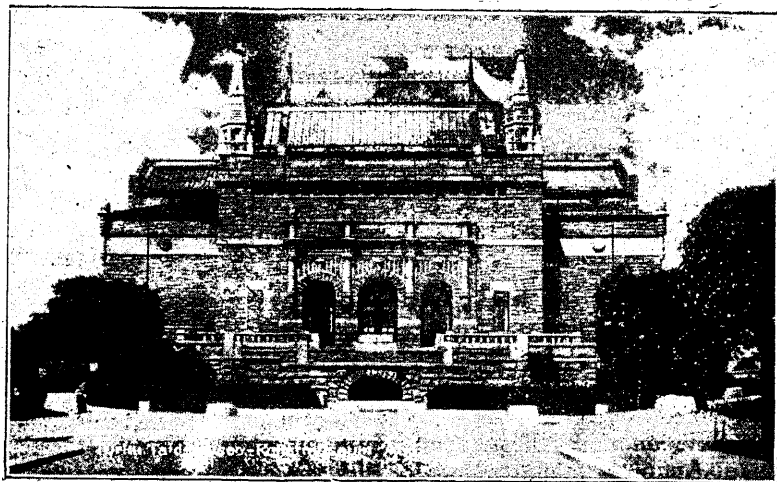
Osthoven maadles enesega.

"Selle tüdruku nimi siin on ju Brandes. Ta on Hedwig Brandese õde. Ega sa ometi ei taha üht Brandest naiseks wõtta? Sinu armastus kuulus ju Helene Osthovenile!"

"Ei, omu. Minu armastus kuulus neiuile siin, keda ma armastan. Ja selle neiu nimi on Helene Brandes! Nüüd wõin ma seda ütelda. Ma tahan abielluda Helene Brandesega ja ja me kuulutame oma kihluse kohe wälja. Nüüd mil Helene õde waba on, tohime awalikult üksteise pooldamist tunnistada!"

Osthoven ägas: "See kõik on ju hullusemäng! Teie tahtsite . . .? Ma keelan teid minuga nii nõrkawalt ümber käima!"

Turu linna 700. aastane juubel.

Turu linnakunstimuseum.

"Kõik on tõesti nii, kuidas ütlesin!"
Hermann astus Helene juure ja tõmbas ta rinnale:

"Helene on minu pruut!"

Osthoven otsis sõnu: "Küsimata sellest, et ta on Helene Brandes, tahad sa . . ."

"Ta kätartas Ewale: „Lõpeta see kommetimäng! Räägi! Wiibimata!"

"Sa pole ju minule veel rääkimiseks võimalust annud, Heinrich! Hermann on Helene peigmees! Mina olen tema walikuga nõus."

"Millise walikuga?"

"Helene walikuga!"

"Lase enesele kõik ära seletada. Helene on meile kõik juba ammu teatanud."

"Ja?"

"Ja ta on mulle kui Helene Brandes täpselt sama armas minijana, kui oleks ta Helene Osthoven!"

Prokurör kotas oma otsusest:

"Siin lähen ma veel hulluks! Rääkige, mis tahate! Tehke, mis tahate! Mina teen, mis mina tahan!"

Ahwardades ajas ta enese sirgeks.

"Seletasin selle iifitu enne wangistatust. Selle juure ma jään. Kutsun ise politsei siia!"

L. Koidula ausamba avamine Pärnus.

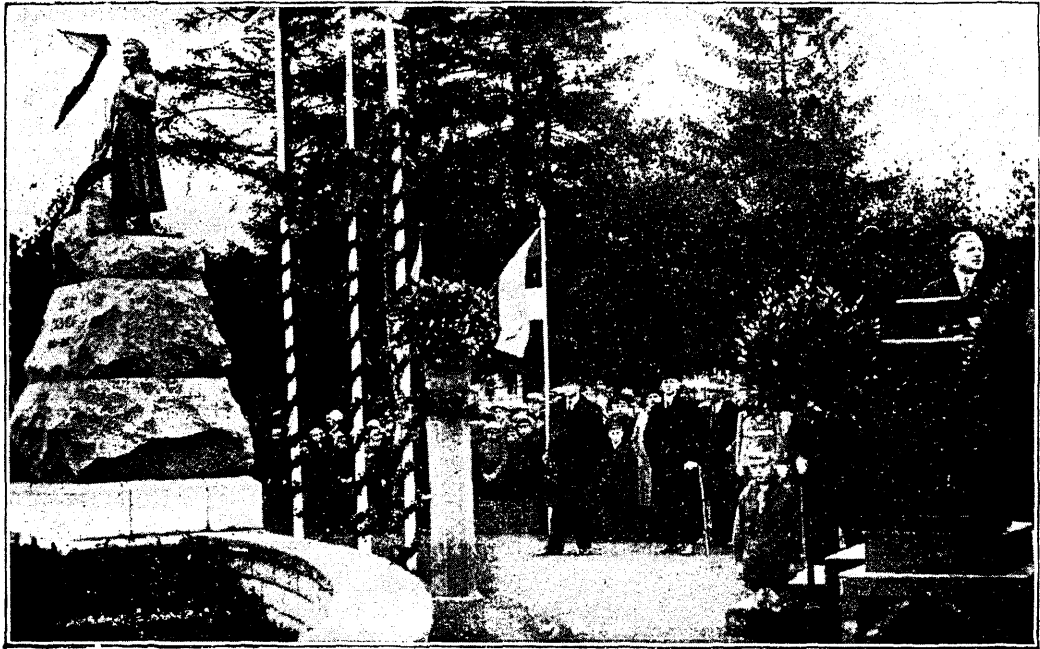

Foto M. Önnis, Pärnus.

L. Koidula ausamba avamisel ütleb minister A. Oinas tervitusi Vabariigi Valitsuselt.

"Helene Osthoveni walikuga?"

"Ei. Hermann abiellub selle Helenega, kes sinu ees seisab."

"Kellest sa tead, et ta ei ole Helene Osthoven?"

"Jah, kellest ma tean, et ta ei ole Helene Osthoven!"

"Ewa!"

"Palun, ära karju! Mis peavad teenijad mõtlema!"

"Mis on mul sellega asjal! Siin on minu vastu komplott tehtud. Kas see iifit teid kõiki on hüpnotiseerinud?"

Ewa von Lunzen palus:

"Dnu!"

"Heinrich!"

"See iifit peab saama oma tegude eest selise karistuse, millise ta on ära teeninud!"

Hermann waatas mõitluskuumalt prokurörile:
"Seda sa ei teel Helene pole mingijugust ülekohut teinud!"

Osthoven haaras tooli, mis ta kõrwal seisis, ja lõi selle kõwasti põrandale.

"Pole teinud! Ma keelan sind nõnda rääkimast, Hermann! Kas see pole midagi, kui ta petijena tuleb minu tütre nime all minu majja ja seal minu tütre nädalate kaupade elab, kui ta . . ."

"Enne kuula ometi kõik ära!"
"Täna teie luuletuste eest! Palun, lahkuge toast!"

Eva võitles pisaratega:

"Häbi on waadata, milline sa oled, Heinrich! Sa ei haava mitte üksi Helenet, vaid ka mind!"

Osthoven katkestas ta jutu:

"Sina lahkud siit toast, Eva! Mina kui profurör käsin seda . . ."

"Omu, ma pean paluma, minu ema . . ."

Käredasti hüüdis Osthoven:

"Siinlegi annab profurör Osthoven käsu siit toast lahkuda!"

"Mitte sugugi! Ehk olgu siis, et Helene tuleb minuga. Urwan üldse kõige paremaks, kui Helene . . ."

Ta pööras neiu poole: "Tule, Helene, lahku!"

Osthoven oli kui pöörane:

"Hermann, sina julged minu käsure vastu hakata! Ma hoiatan sind! Ütlen sulle veel kord: Olen siin kui ametlik ehitaja. Hoia end minu torraldustesse segamast!"

Hermann võttis Helene käe alt kinni:

"Rahetsen, et Helene nii kauaks sinu haaramiste alla jätsin. Tule, Helene!"

Osthoven astus ukse juure.

"See isik jääb siia! Hermann, sa langed karistuse alla, kui vastu hakkad!"

Uge koputus ukse katkestas tüli. Eva awas ja taganes imestades võõra eest, kes vaikides tuppa astus.

Profurör tõmbas kergendatult hinge.

"Ha, komisjar Lange!"

Komisjar teretas ja seletas:

"Tulen Rühdesheimist, härra profurör. Kas woin teiega nelja filma all rääkida?"

"Pole waja! Kas on minu tütar leitud?"

"Jah."

"Kuidas käib ta käsi?"

"Preili Osthoven on terve."

"Ometi wiimaks! Ja siin olen mina ka edasi jõudnud. Seal, waadake teda, härra komisjar! Seal seisab isik, kes on julenud ennast minu tütreks ehitada ja kes hakkama sai sellega, et minule kommetit mängis! See petis . . ."

Hermann hüüdis waele:

"Omu, sa räägid minu pruudist!"

Osthoven ei kuulnud teda.

" . . . on paljastatud! Ütle sin, et ta wanqistan. Kas teie auto on wäljas? Hea küll! Teen teile ülesandeks, et Helene Brandese eelmise wanglasse wiite!"

Helene hoigas: "Mistul seda mitte!"

Lange wiiwitas:

"Ma ei tea, kas . . ."

Foto Küstner, Pärnus.

L. Koidula ausammus Pärnus.

9. s.k.p. avati Pärnus ausammus Eesti naiskirjanikule-isamaa laulikule L. Koidulale. Ausamba valmistas kunstnik Am. Adamson.

Osthoveni hääl kõlas loikawalt:

"Mis te ei tea, härra komisjar? Kas ei taibanud teie dieti, mis profurör Osthoven teile ütles?"

"Ometi, härra profurör. Aga preili Osthoveni sõnade järele . . . Rääkisin teie tütreka Rühdesheimis, härra profurör. Ta seletas mulle kõik ära. Siin on teile ka kiri. Minu arwates pole põhjust preili Helene Brandese arreteerimiseks."

Osthoven ei kuulnud enam, mis komisjar rääkis. Ta rebis kirja lahti. Jah, see oli Helene käekiri. Selle kirja oli tõesti Helene kirjutanud.

"Armas isa! Olin wõtnud enesele ülesandeks waele Hedwig Brandese süütust tõestada ja olen sihile jõudnud. Minu asemel läks Hedwigi õde Helene kui Helene Osthoven sinu juure tagasi. Tema tegi seda minu käsul ja pealekäimisel ning aitas mind seega seda saarutada, mida ma tahtsin. Mis mina tegin, sündis wäbal tahtmisel. Wiibin Rühdesheimis ja rawitsen inimest, kes minu pärast raskesti haige on ja seda ma armastan. Siin Helene."

Osthoven wankus, ja ütles: "Looge wett!"

Ta filmad läksid kirjuts.

Eva hüüdis tüdrukü.

Osthoven oli sohvale wajuunud ja näitas käega:

„Minge! Jätke mu üksi! Minult sina jääd jia, Eva!“

Kui talle reetlaas anti, jõi ta selle jänuselt tühjaks. Hermann oli Helene wälja saatnud. Ka kommissjar oli läinud. Eva lähenes wemmale. See osutas istmele.

„Istu sinna ja räägi! Seleta kõik! Muudu ähen ma weel hulluks!“

des tõstis haige oma käe otsaesisele, mille ümber fide oli, ja sojistas: „Wett!“

Neiu pani oma suu ta kõrwa juure:

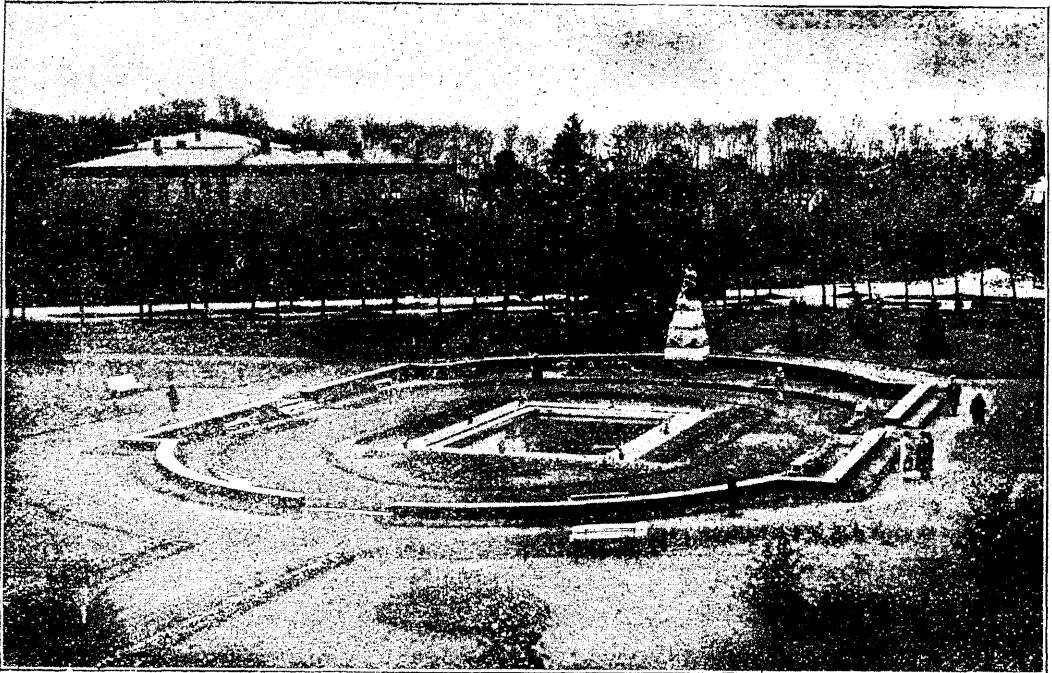
„Aleksander, kas kuuled mind?“

Haige käsi kobas waiupa. Neiu wöttis sellest kinni ja kuulis ta häält:

„Sina! Sina oled, Helene!“

Neiu hõiskas: „Jah, olen Helene! Ometi wiimaks tunned sa minu ära!“

Pikkamisi awas haige filmad ja Helene nägi, et need olid selged ja et palawik neist oli lahkunud.

L. Koidula plats Pärnus.

Foto Küstner, Pärnus.

Arhitektide A. Nürnbergi ja E. Wollfeldti kawa. Ülemäärniku Treimanni kaunistus.

21.

Sinimäse tornikellad löid kaks öösel.

Haige lamas nüüd pisut rahulikumalt ja Helene hakkas kergemini hingama.

Mji pidi ju Aleksandriga paremaks muutuma. Mii kare ei wõinud saatus olla! Ta tõusis haigewoodi kõrvalt ja astus akna juure. Tasakesi lüftas ta akna lahti.

Seal seisis linimäene suweöö rahus. Gemalt säras Rheini jõgi oma hõbeweega. Kusagil laulis pehme neiuhääl. Seal istusid wõib olla kaks armastajat ja andusid suweöö iluduse wõlule. Orru roosilõhn tõusis temale ninasfe.

Ta jahmatas. Haige oli ennaft liigutanud. Tasakesi ruttas ta jälle tema juure. Diga-

„Aleksander!“

„Helene!“

„Sul on jamu — tule!“

Ta andis talle pisut juua. Haige palus:

„Guam!“

Ja jõi ja jõi himukalt. Wäsimult wajus ta pea siis jälle padjale. Ja jälle wajusid ta filmad kinni. Ta uinus rahulikusse unesse.

Helene waatas temale ja julge õnnelootus kaswas temas.

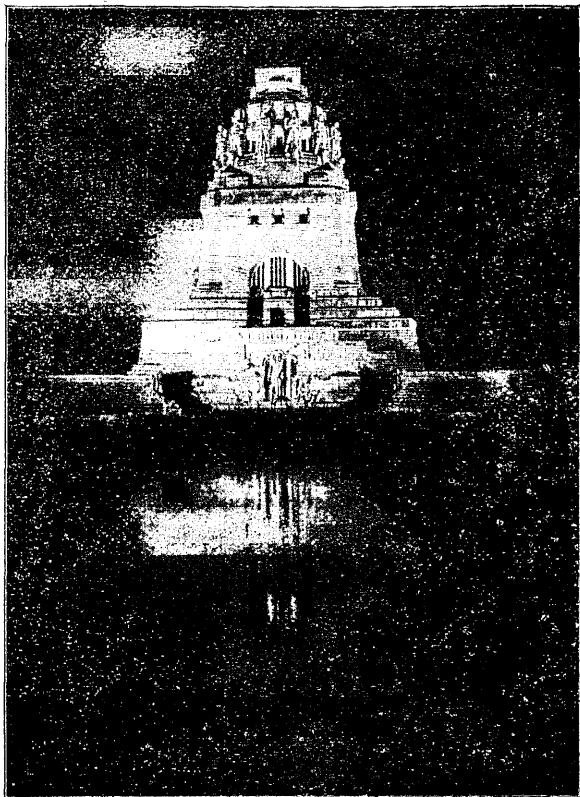
Ta nägi kõik jälle oma ees, mis wiimaste nädalatel olnud, sestsaadik kui ta tol õhtul kodusist lahkus. Kui hoopis teijeks oli ta elu neil nädalatel ja kuudel muutunud! Palju oli ta läbi elanud! Ja ometi, kas ei kahwatanud kõik wiim-

maste päevade sündmuste kõrval? Too hirmus õhtu! Kui hirmus oli olnud selle jõleda inimese kallistusi ja jälke suudlusi ära kanda ja usku äratada, nagu oleks ta mõnu tunnud sellest nihest teguviisist! Ja siis, siis kuhjusid sündmused. Ta teadis, mis pidi tulema, ja jäi kindlaks. Tarmis oli see ohwer tuua. Raalul oli Hedwigi vabadus. Aleksandri õe eest oli waja ära kanda kõik häda ja inetus, ja mitte üksi tema eest, ka Hedwigi ema eest! Kustutada tahtis ta sellega ofakefegi süüst, mis isa Hedwigi ja weel enam Hedwigi ema suhtes enesele koormanud! Lepitada, kustutada! Bõhjalikult waadates oli seda ju nii wähe, mis ta tegi. Rahwatu tasu ja lepitus selle eest, mis isa süüdi teinud. Ja siis sündis õudne asi. Keim nägi olewat enese paljastatud. Mõgas mõitus. Keim oli nagu murdja metsaline ja äkki nägi ta teda. Kuidas ta filmad teda jõllitafid! Kuidas ta temale surma soowis! Ta oli need mõtted Keimi otsa eest lugemud ja teadis, mida ta tahtis, keda ta tabada ihkas, kui sekkipudeli haaras; ja ometi ei olnud tal enam jõudu põgeneda. Ta oleks seisma jäänud, oleks enese lastinud tappa! Siis seisis Aleksander tema ees. Wõitles Keimiga ja pudel käis talle raskesti pähe.

Helene wabises.

Mõltsed hirmsad tunnid järgnesid. Arsti kõneles efiti lootmatult, ei lootust enam midagi. Siis tuli üks teine arst. See tahtis Aleksandrit haigemajja wiia. Meeleheitlikult palus tema teda hotellis jätta ja tema rawitjusele anda. Lothar aitas teda; ta nõistis teda! Ja kui suurem osa tollest õõst temale ka saladuslik wõis näida, seda tundis ta: Aleksander oli ta õe elu päästnud ja ta õde armastas Aleksandrit! Lothar toetas ta palwet ja arstid leppisid sellega. Helenei jäi Aleksandrile rawitsejanna. Kui hommik koitis, lahkus Lothar. Tema, Helene, ei suutnud temale midagi seletada. Küll ta wahpeal kuulis kõik Hedwigi ema suust! Kui tämilikult ta lahkudes õe kätt pigistab: „Helene, sina oled minu pruudi wabastanud häbistawast wanglast; selle eest tahan ma sulle kogu eluaja tänulik olla!“ Siis jäi ta meele-märkufeta mehega üksi ja ei pannud päewal ega ööl silma kinni, kompresji kompresji järele pani ta haawatuse pea ümber.

Hotellis olid Lothar ja komisjar kõik ära seletanud ja nii pererahwas kui ka teenijad tundsid nendega kaasa. Aga siis tõusis jälle ärewus; tuli kriminaalkomisjar, kelle isa oli saanud tütarat ofnina. Nüüd pidi ta palju seletama ja wiibis ometi kõigi oma mõtetega haige juures. Seegi külastaja lahkus. Kõik oli selge. Ta oli isale mõned read kirjutanud, mis Aleksandri õde pidid kaitsma ja mis kõik nii kujutusid, et

Skopar
W. Lorenz, Leipzig. Rahvastelahingu mälestussammas.

Ösine üleswõtte Voigtländeri Avus Kameraga.

isa kellelegi midagi ei wõinud teha, kuna ju ka kõik tema teguviisi tagajärjel juba isegi küllalt olid kannatanud.

Wiimaks wõitis wäsinus Helene. Juba kolm päewa oli ta uneta olnud ja walwanud, oli kõigile arsti noomitustele wastu pannud. Nüüd aga wajus ta toolile ja unis wäsinuse unenäotumasse unesse.

Mees kui arst tema ees seisis, ärkas ta. Arst woogutas:

„Noh, eks ole tösi, ei saanud enam teisiti!“
Helene filmitses teda kartlikult.

„Mü Jumal, et see mulle wõis juhtuda!“

„Wõle ime! Teie olete wiimastel päewadel palju korda saanud. Haigel on kõige pahemad päewad selja taga! Mis me siin teeme, härza Brandes?“

Aleksander Brandes sohistas:

„Mis juhtus mulle?“

„Seda laske enesele preili Dsthovenil jutustada! Nüüd maatame kord haawa!“

Helene astus abianwalt lähemale. Hoolikalt waatas arst haawa läbi.

„Olen tänä rahul! Usi on parem kui esialgul armastime. Muidugi, palju ei oleks ju puidumid ja . . . Ja jah, härra Brandes, warsti saame jälle jalule! Veel paar nädalat rawitusust, siis on kõik jälle korras. Olete leidnud enesele ka rawitsejanna, millist ohwimeelset harma leidub!”

Helene tõrjus: „Aga härra doktor!”

Aga arst ei leppinud.

„Ohoo, preili Dsthoven! Kõik, mis õigus! Teie töö ei olnud mitte kiiduwäärt. Jah, ja müüd olge walwel!”

Ta andis mõned juhatused ja käskis lõpetaks:

„Müüd, mil meie haige juba kõige pahemast on üle jõudnud, peate Teie ka enesele mõtlema, preili Dsthoven! Muidu jääte täiesti nõrgaks ja see pole mitte suugu haige huwides. Teie peate enese terwe hoidma. Ja sellepärast määran ma Teile tänaseks rahu ja veel kord rahu. Minul on müüd aega. Minge kord warskesse õhusse. Ei teie ütelda ei tohi. Mina jään Teie tagastitulekuni haige juure. Müüd minge alla, einestage ja tehke wäike jalutuskäik wäljas. Enne tundi tagasi ärge tulge! Nii siis — olge sõnakuulelik!”

Helene ei tahtnud minna. Rohmetult waatas ta Aleksandrile.

„Kas pean tõesti . . . ?”

Aga arst tõrjus:

„Mitte midagi wastu rääkida. Müüd haige käest ei küsita. Kuulge ilusasti minu sõna ja tehke, mis ma teile ütlesin!”

Helene läks kõrwaltuppa ja riietus ruttu teistesse riietesse. Juba kümme minutit hiljem istus ta wäikesel hotelli terrassil. Pärast einet — ta oli esimest korda pärast hirmsat ööd isu tunnud — jooksis ta alla tänawale ja Rheini ääre. Warske tuul mängis ta juustega ja päike paistis temale naerdes näkku. Müüd tõmbas Helene sügawasti hinge. Jah, armas päike oli veel olemas ja nii ilus oli maailm! Ta ei püsinud wee ääres kaua; jälle läks ta hotelli tagasi. Teel läks ta lillekaupluse ja ostis sealtskimbu tumepunaseid, magusasti lõhnawaid roose. Meed wiis ta täis rõõmu Aleksandrile.

Arst waatas temale uuriwalt otša.

„Noh, müüd näete juba pisut parem wälja. Ja müüd mõite meie patšendiga pisut ka juba rääkida. Aga mitte palju. Pooltundi. Siis peab ta jälle magama. Ja Teie peate olema hea ning päewalgi pisut magada katsuma.”

Ta andis neile kätt.

„Õhtul tulen veel kord siia. Pea püstiti!”

Kui üks tema taga kinni läks, astus He-

lene jälle Aleksandri woodi ette ja pani roosid walgele waibale. Haige waatas talle otša.

„Helene!”

„Jah, Aleksander, kuidas tunned enese olewat?”

„Üksa hea. Pea walutab pisut. Jutustal! Kuidas see kõik oli?”

Ta wöttis roosid ja naeratas.

„Millised ilusad roosid! Anna neile wett, Helene!”

Neiu tõi klaasi ja asetask selle roosidega haige woodi kõrwale lauale. Siis wöttis ta istet ja kahmas haige kae järele.

„Arme mõtleme enam hirmsale ööle. Aleksander!”

„Ometi, ütle seda!”

„Waata, kui Keim wangistusese nii metssikult wastu hakkas, siis maadlesite temaga kõik. Ja siis tahtis ta mind tappa!”

Neiu tundis haige kerget käepigistust.

„Sina kargasid waele, Aleksander, ja tema tabas sind.”

„Kas sina jäid täitsa terweks?”

„Jah, aga sina pidid minu eest nii raskesti kamaatama ja kamaatad veel praegugi.”

„Mitte! Tegiu sega heameelega. Mina ei oleks suutnud seda üle elada, kui ta sinu...”

„Aleksander, ja päästsid teist korda minu elul Dookord Gemuas ja müüd siin Riidesheimis. Ja kaks kord oled ja minu pärast werd pidanud walama. Olen sinu teinud õnnetuks.”

„Ei õnnelikuks. Kas saab müüd Hedwig wabaks?”

„Ta wiist ongi juba waba.”

„Sind peab ta selle eest tänama.”

„Mitte nii! Eest mis ma siis tegin?”

„Palju, Helene! Ja rawitsetid mind . . .”

„Mul on nii hea meel, et seda tohtisin teha!”

„Sa tasud mulle kõik ülekohtu heaga!”

„Sa peaksid mind sieti wihtama!”

„Mispärast? Ära sellest kõigest räägi! Me mõistmine juba mõne päewa pärast. Ja sina olid alati hea ning hoolitseja.”

Aleksander tõrjus tasakesi käega.

„Ometi wiisün ma su ära. Ja müüd? Kas ei pea sa koju minema?”

„Ma jään sinu juure.”

„Ja sinu isa?”

„Temale kirjutasin.”

„Ta tuleb sulle järele.”

„Mina sinust ei lahku.”

„Mina sind ei tatista.”

„Kas ma siis pean lahkuma?”

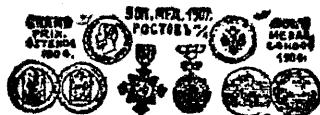
(Järgneb.)

Täiendage oma raamatukogu köidetud „Romaan“ aastakäikudega:

Aastakäik 1922 ilu- ja poolnahkköites	7.—
„ 1923 „ „ „	9.—
„ 1924 „ „ „	950.
„ 1925 „ „ „	950.
„ 1926 1927 ja 1928 a. „	950.

Kõitmata 2.—kr. odavam. Saada kõigist suurematest rmtkpl. ja talitusest, **Müüriwahe tän. 16, telefon 12-53**

MAX JOHANSON

Rätsepaäri

Tallinnas, Lühikejalg 6

Kõnetraat 30-89

Olles saavutanud Londonist värviküllaseid kevade- ja suveriideid oman kaunima lootuse neid soovitada oma lugupeetud tellijaskonnale

Austusega **M Johanson.**

Ajakiri „ROMAAN“

(VIII. aastakäik)

toob igas oma korralikult kaks korda kuus ilmuvas numbris romaane ja lühemat proosakirjandust mitmekesistelt rahvustelt laialises valikus.

„ROMAANI“ siht on tutvustada Eesti lugewale rahwale maailma tähtsamaid kirjanikke nende põnewamate ja tuumakamate teoste teel.

„ROMAAN“ toob põnewaid jutte, on see ju „ROMAANI“ otsekohene ülesanne, et igaüks leiaks temas väärtuslikku ja huviwawat lugemist.

„ROMAANI“ keel on rahwalik ja arusaadaw igäühele.

Tellimishinnad:

1/1 aastas (24 nr.nr.)	7 kr. 50 senti	2 kuus (4 nr.nr.)	1 kr. 60 senti
1/2 „ (12 nr.nr.)	4 „ —	1 „ (2 nr.nr.)	— „ 80
1/4 „ (6 nr.nr.)	2 „ 25	Üksiknumber	— „ 40

Kõik järgnewad romaanid lõpewad iga aastakäigu wiimases numbris ja järgmiste aasta esimeses numbris algawad juba uued romaanid.

ROMAANI tellimisi wõtawad wastu, ka endiste aastakäikude peale, ilma iga lisamaksuta kõik postkontorid ja raamatukauplused.

ÜSIKNUMBRID müüwad kõik ajalehe müüjad, raamatukauplused ja raudtee raamatukapid.

Endiste aastate (1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927 ja 1928 a.) üksikud numbrid on weel saada talitusest harilikku hinnaga, peale nr. 1. 1922 aastast.

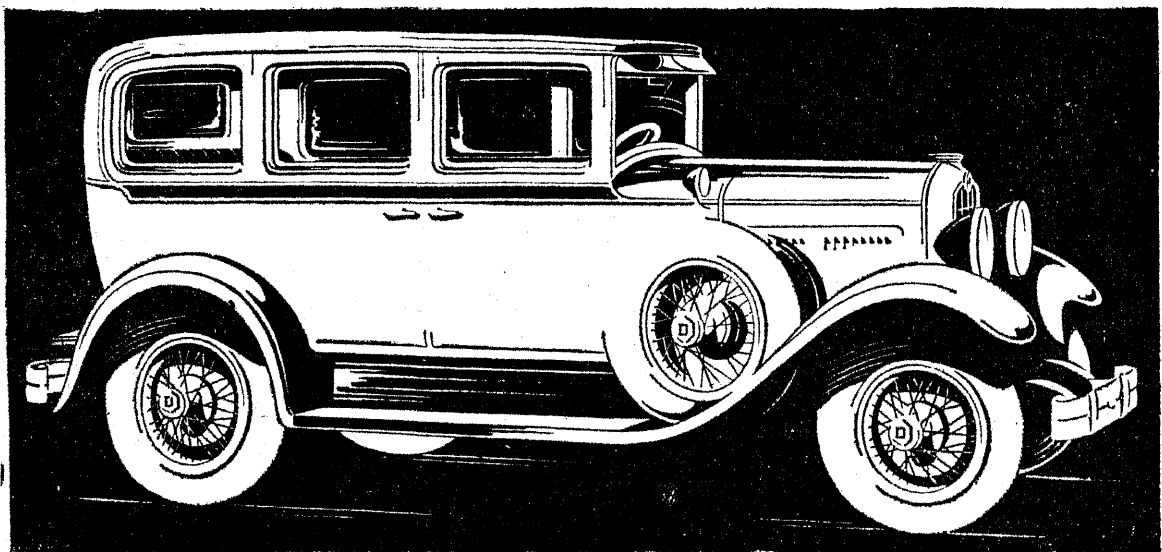
Tellimine 1929. aastaks kestab edasi. Tellida võib ükskõik millise numbriga alates.

„ROMAANI“ talitus, Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Tel. 12-53.

DURANT

pakub rea häid vankreid madala hinnaga, 1929. a. mudelid

4. edasikäigu kiirusega (vaikne kolmas- ja kiirkäik).

SIX „60“ De Luxe Sedan.

DURANT „40“ 4-sil. 10,36 h. j. Continental Red Seal mootor, alumiiniumkolbid, Tillotsoni ökonoomne karburaator, Bendix kindlad 4-ratta pidurid, vagane kere, ruumikas kereisemus, peenendatud väljatööstus, ilusam joontes ja värvides.

DURANT SIX „60“ luksuslikum madalahinnaline 6-silindriline, 12/43 h. j. Lanchester kehasta ükski vanker tema klassis.

DURANT SIX „66“ on madalaimhinnaline 4 edasikäigu kiirusega vanker maailmas, mis pakub luksuse ülima viimistluse ja suurima kasutamiskokkuhoiu, 12/47 h. j., 2,84 mtr. (112") telgedevahé.

DURANT SIX „70“ on suurim 6-silindriline nelja edasikäigu kiirusega vanker Durant-autode reas, 15/65 h. j. 3,03 mtr. (119") telgedevahé.

Alandatud hinnad.

AINUESINDAJA
EESTIS:

HEINR. LAGUS,

TALLINN, MÜÜRIVAHE, 16, LAENUPANGA MAJAS, UKS B. TELEFON 12-53.